

Hubay Miklós 1051. József Attila u. 1. Tel: 317 53 54

A darab címe: Tűsz-szedők

Szerző: Hubay Miklós

Két részben

Két helyszínen

Szereplők: négy férfi, négy női

Előadták: Gyulán, a Vár-színházban és később, ugyancsak szabadtéren, Zalaegerszegen.

Megjelent: 2004.-ben. Hubay Miklós: Összegyűjtött drámák, I. kötet. Cím: Kívül magamon

A TŰSZ-SZEDŐK utószava (A „Kívül magamon” című kötetből)

Megszoktuk, hogy a görög drámaírók - amint azt Aischylos mondta is - a Homeros asztaláról lehulott morzsákból gyúrják kenyerüket. A drámaíró tartotta magát a mítoszhoz. Így megszoktuk azt is - mind a három nagy tragédiaírónál - hogy ha a címszereplő Oresztész vagy Elektra, akkor a dráma: anyagyilkosság. Euripidész azonban - a fennmaradt drámái tanúsága szerint - nem csupán a közismert *Elektrájában* viszi színpadra az anyagyilkos testvéreket. Van neki egy

különös, kevésbé ismert kései drámája, amelynek a címe is és a főhőse is Oresztész, ám az akciója nem az anyagiilkosság, ugyanis ez az Oresztész-dráma már az anyagiilkosság után játszódik

*

A terrorizmusnak 68-ban kezdődött első nagy hulláma idején (éppen Olaszországban, ahol ez a hullám csúcsosodott és bárki ismeretségi körében – családjában! – lehetnek tejfeles-szájú vonatrobantók) szerettem volna közkinccsé tenni Euripidész jobbára ismeretlen, „rendhagyó” Oresztész-drámáját, amely arról szól: hogyan születik meg a terrorizmus ifjú szívekben és ez hogyan csinál történelmet.

Ráadásul: az euripidészi Oresztész azok közé a nagyon kevés görög drámák közé tartozik, amelyeknek témája nem a mítoszból vagy Homéroszból ered, hanem a szerző zseniális elmeszüleménye.

Oresztész, aki csak pár nappal ezelőtt ölte meg „*tiszta szívvel*” – az édesanyját (a halott királynő teste még ott füstölög a máglyán) tizenéves bandájával – meggyilkolja anyja nővérét, a trójai háború világsztárját, Szép Helénát – s e terrorista akcióval kényszeríti a megözvegyült férjet, Menelaoszt, a hatalom birtokosát, jobb belátásra, tárgyalásra, hogy ne juttassa őt hóhérekre. Ha Menelaosz nem áll ki értük, Oresztész és Elektra hóhérekre kerül édesanyjuk meggyilkolása miatt. Szép Heléna halála figyelmeztetés Menelaosznak, nem babra megy a játék. Oresztész kezén van még Menelaosz serdülő leánya, Hermioné, vele zsarolja tovább az apát Oresztész.. Euripidész megoldása már szinte hollywoodi: a szép tús-kislány és a tús-szedő Oresztész egymásba szeret. És a megzsarolt Menelaosz csakugyan megmenti a hóhérbárd alól leendő veje életét.

Nem tudtam megállni, hogy ezt a kétezeröttszáz év után oly aktuálisnak tetsző tús-szedő Oresztészt megint meg ne írjam. Pontosan követtem Euripidész merész logikáját, szinte vadromantikusnak tetsző pszichológiáját. (Veress Miklós, kérésre írt hozzá néhány, mai fiatalokhoz szóló songot. Nos hát, Kasszandrától jártam én is ezzel a munkámmal. Játszották Gyulán a Várban (Bubik nagyszerű Oresztész volt), és játszották Zalaegerszegen. A varjú sem károgott utána, bár napjainkban jönnek az új terror-hullámok, amelyeknek természetéről Euripidész lényegesen többet tud mint sok korlátolt politikus.

Túsz-szedők

tragédia, Euripides eszméi nyomán

Az apollói dalokat írta: Veress Miklós

Szereplők

ORESTES

MENELAOS

ELEKTRA

PYLADES–APOLLÓ

HELENA

HERMIONE

KASSZANDRA

TYNDAREUS

FRÍG FIÚK

Első rész

Pirkadat előtti sötétség.

Háttérben nehéz terméskövekből épült palota. Állítólag még a titánok rakták a falait, a világteremtésnek egyik előző korszakában. Látni még ma is ilyen építményeket – Peruban, Krétában, Argos mellett Mykénében... Kibírnak egy-két világ pusztulást.

Argosban vagyunk, a fellegrvár kapuja előtt. A trójai háború fejezete után. De éppúgy lehetséges, hogy Rómában vagyunk, az Úrnak abban az esztendejében, amelyben a darabot épp előadják. Rómában vagy Nyugat-Berlinben, vagy Santiago de Chilében, vagy akárhol, ahol az ezred végén

terrorizmus volt, van vagy lesz születőben. Senki ne higgye, hogy ez itt most henye, írói aktualizálás.

Csak azt akarom mondani, nem az a lényeg, hogy a lázadó fiatalok ephebos-meztelenül jelennek-e meg a színen, vagy farmerban. És hogy a mykénei oroszlánkapu mögé húzódnak-e a túszul elrabolt királylánnyal, vagy egy mai szuperbörtön faláról szedik le őket a mesterlövők. Euripides Orestes-tragédiája már eleve annyira rendhagyó, hogy semmi köze sincs Orestes közismert történetéhez. Meteor ez az Euripides-mű, egy nem a mítoszok felől érkező idegen test, mely így nem is egy másik történelmi kor lenyomatát hordozza, hanem egy másik galaktikáét: egy öreg drámaíró öntörvénye képzeletvilágában alakulhatott ilyenné. Fel is rótták a szerzőnek már az ókorban (Aristophanes Grammaticus), hogy ennek a drámájának a témája nem található fel máshol. Sem a másik két görög tragikusnál, sem Homerosnál, sem a drámatémákkal szolgáló mítoszrengetegben. Márpedig vadonatúj és autentikus drámai cselekményt kitalálni – ez olyan kegyelem, amelyben csak ritkán van része drámaírónak; Aristoteles dramaturgiája szerint pedig (aki a görög gyakorlatot foglalta törvénybe) ez nem is volt lehetséges. Tragédiában biztosan nem.

És ezt az Orestest mégis mintha az újjából szopta volna Euripides. Vagy személyes életének a legmélyéből fakasztott föl valamit? A Szépheléna-motívum benne efféle nyomot ígér. Késői darabjaiban Euripides folyton – mániákusan – megidézi a Világszépét, átkozza és áldja őt, hol hajánál fogva rángatják a kurvát, hol maga a szűzi ártatlanság ő; s itt ez a szokatlan véres áldozat...

A gyorstalpaló aktualizálók elintézik ezt a nagy és talányos művet azzal, hogy gépfegyvert akasztanak Orestes és Elektra nyakába. (Valamiféle hellén show egyik számaként adtak elő így egy részletet belőle a londoni Nemzeti Színházban.) Lecsupálva az Euripides-tragédiát; marad egy Baader–Meinhoff-villámpamflet. Ez a legkönnyebb megoldás. A dráma modernségét – igen, az aktualitását – én abban látom, hogy katarzist hozhat, tisztulást ma is. Mert eddig nem ismert mélységeibe megy a lázadófiatalság-jelenségnek.

Euripides Orestesének a története ennyi:

képmutató nagybácsi, hogy megszerezze magának unokaöccse és húga országát, igyekeznek őket a törvény erejével öngyilkosságra kényszeríteni; a halálra ítélt fiatalok bosszúból elfogják álnok nagybátyjuk világszép feleségét és kislányát; az asszonyt kivégzik, a kislány nyakára kést téve, büntetlenséget és szabad elvonulást kérnek – ha ezt nem kapják meg, a kislányt is kivégzik, és a felgyújtott fellegrár romjai alá temetkeznek... A menthetetlen helyzetet csak egy isteni közbelépés menti meg, nagyon is emberi kompromisszummal: a tús és a túszszedő házasságával. Az Euripides-dráma cselekménye éppúgy realizálódhat egy Krisztus előtti, mint egy Krisztus utáni társadalomban. – Hol vagyunk tehát? – kérdezi mégis a díszlettervező. – A huszonegy-két évesek halált hozó füvet termő gyönyörűsége szívében vagyunk.

Még mindig a pirkadat előtti sötétség.

A színpad egyik sarkában csendben izzik valami csonkjaira égett fémszerkezet.

Lehetne ez Dózsa vastrónusa is, vagy akár egy felgyújtott Rolls-Royce kocsi váza. Benne magasan felpolcolva, szinte álltában ül a megszenesedett királyné, Klytaimnestra. Belülről is világító parázs az egész múmia. A színarany korona már leolvadt a fejéről, az arcán csurog. Egy-egy vékony füstcsík még néha fölszáll belőle, kanyarogva, mint a karneváli szerpentin.

Orestes, a gyilkos fiú, anyja máglyája tövében gubbaszt, ott melegszenek. valamiféle romos szentély alatt talált menedéket. Magára húzva kabátját, gönceit, hason fekszenek a földön, összekuporodva. Alig látszenek többnek egy rongycsomónál. Mellette guggol Elektra, a néneje. A bűntársa. Ő nem alszenek, csak csendes kábulatban ringatja magát, s valami érthetetlen szöveget dünnyög. Görög szöveg. Euripides drámájának első három sorát mondogatja magában. (A világirodalom legszenek drámakezdő sorai ezek. Illő, hogy ezzel kezdődjenek az előadás.)

ELEKTRA : (görögül) Nincs a világnak annyi kínja mit az ember el ne bírna.

Hátul a téren néma alakok ácsorognak a sötétben, mozdulatlan. Majd ha világosabb lesz, látjuk, hogy kendővel van bekötve a szájuk-orruk, vagy legalábbis zsebkendőt tartanak a szájuk előtt. Így is elfogja néha valamelyiküket a köhögés. Szemük mindig a gyilkos testvérpáron van. Mindegyiknél van fegyver is. Egy idő óta ebben a városban már mindenki fegyvert visel.

Most még csak a körvonalaik látszanak. Bár egyik-másiknak ég a lámpása, s ez alulról megvilágítja a félig kendőbe rejtett arcot.

Elektra halkan gajdol. Mint egy fáradt vajákos asszony. Hetednapja csinálja ezt. Nem szólhat hozzájuk senki, nem adhat enni nekik senki, nem térhetnek be egyetlen házba se melegedni...

A pirkadat előtti sötétségben csak a háttérben ácsorgó polgárok földre tett lámpása világít, meg az átitzott holttest, s néha mozgó fáklyák fénye vetődik ki a palota falai közül.

Valaki jár a palotában. Heléna az, a tíz évig tartó trójai háború okozója. Nappal nem mutatkozik itt, már görög földön, hisz hány tízezer görög fiatal esett el miatta. Háborús bűnös.

Halott nénje kincstárában, ruhatárában kutakodik.

Idekint, Elektra mintha örök álomba akarná átringatni kedves öccsét.

Lehet, hogy már sikerült is?

EGY HANG

A sötétben ácsorgók valamelyikéé. Félrebeszél?

MÁSİK HANG

Frászt. Mûveltségét fitogtatja. Gyilkolnak, aztán Euripidest szavalnak. Görög eredetiben. Fordítja nagyjából, amit Elektra dúdolt. „Nincs a világnak annyi kínja, mit az ember el ne bírna.”

EGY HANG

Amíg bele nem döglik. Addig.

HARMADIK HANG

Ma kivégzik őket?

EGY HANG

Előbb még tárgyalás lesz.

HARMADIK HANG

Az minek?

NEGYEDIK HANG

Törvényesség.

HARMADIK HANG

Majdnem ordít. Ezeknek?! Elvetemült anyagiilkosoknak?

ORESTES

Fejére húz még valami göncöt.

ELEKTRA

Ő tényleg ordít. Ha már úgylis meg kell dögleni, miért ébreszted őt fel? Szórakoztok rajta. Aztán majd szaladgál körbe megint, mint a kergebirka... *Csend.* Hogy egy falat kenyeret nem dobtak neki... De hogy egy szót se!?

Csend. Elektra is elhallgat.

EGY HANG

Na, kel már a nap. *Eloltja a lámpását.*

MÁSIK HANG

Utoljára látják.

A palota tetején a kelő nap első sugára. Felragyog a zászlórúd arany gombja. Nagy fekete lobogó van felvonva rá. Közepénél van felfüggesztve, keresztrúdra, mint nálunk a templomi lobogók. Úgy lóg tehát, akár egy függöny.

A fekete seelyem mögül előlép Apolló. Arannyal hímzett laza fehér köntösében emberfölötti méretű. Gyönyörű maszkja ragyog, mint a nap. Isteni jelenség! Ő mondja most a prólógust. A prólógusmondó Apollót csak a közönség látja-hallja, a tragédiabeliek nem figyelnek föl rá. Olyasmit észlelnek talán, hogy „angyal röpiül át a szobán”. Vagy egy melegebb lebeletet a lében. Ha tölgyfa állna itt, annak a lombja biztosan suszorogna... De nincs itt semmiféle fa. Az isten-jelenlét perceiben Elektra talán egy fokkal lázasabban hajtogatja törzsét. De némán. Senki se tudja, hogy mi történik, de mindenki eltelik Apollóval. Még az is, aki hetednapja magánkíviül fekszik a földön: Orestes. Szorongásos álmában talán neki is megjelenik most Apolló. Az isteni védnök...

APOLLÓ

Két ujját V alakban felmutatva, szinte éneklő. Vége az ókor első világháborújának! Eddig az ellenség az ellenséget gyilkolta, most egymást – mindenki mindenkit. Feleség a férjet. Gyerek az anyját. Rokon a rokont. Győztes a győztest öli. Folyik a nagy igazságtevés. A legvéresebb. Ez már békebeli.

Próbálgat lantján egy dalt.

*Egymást öldöklök, mint apát fia
a lakk is véres anyáinknak körmén,
gyilkol az erkölcs s fölmenti a törvény
ha összebékülnek egy rohadt almán...*

Itt van például egy férjgyilkos királyné. A holtteste lent sül a máglyán. Hét napja már. Őt a gyerekei ölték meg. Hét nap elég, hogy minden szagot megszokjon az ember. De az égő hús, haj, köröm szaga, a füstölgő díszruhákéval keverve, még egy hét után is fojtogató. Ettől köhög itt mindenki. Tessék megszokni!

Estére itt újabb máglyák égnek. Frissen sült emberhús szaga fogja betölteni a várost. Ma lesz a tárgyalása az anyagyilkos gyerekek ügyének. Elítélik-e, vagy felmentik őket? Mindenki ezt kérdezi, pedig mindenki tudja, hogy a kérdés az, hogy ki üljön az ország megürült trónjára. A megölt királyné helyébe. A katonailag legerősebb szomszéd – Spárta – királya: Menelaos-e? vagy pedig a jog szerinti trónörökös... Ő az, persze hogy ő: az anyagyilkos fiú. Ott a romok között, hetednapja étlen-szomjan, a földet rágva. Mint aki halottnak tettei magát: hogy ne vegye őt észre a halál. Én Apolló vagyok, szívesen megmenteném. De ma már én se tudom, hogy miféle isteni csoda segíthet. Amikor a kikötőbe ma éjszaka már befutott a spártai flotta, nagy hadsereggel. A bíróságnak nem lesz nehéz döntenie, hogy kivégezzék-e vagy sem a jog szerinti trónörököst. A spártai hadsereget a király vezeti, Menelaos. Rokoni címen jön, temetni – és hódítani. Mindjárt itt lesz. Felesége már megelőzte férjét, a flottát, a leggyorsabb spártai könnyűlovásokat, ő már bent van a palotában – jött ő is, mint jó rokon, számba venni az örökséget. Most próbálgatja odabent nővére ékszereit. Jól állnak neki. Szébb, mint a szegény megboldogult volt. Ő az a híres Szépheléna.

APOLLÓ

Aranylanttját megpendítve – mintha jelt adott volna Offenbach élveteg muzsikáját megszólaltatni. Amíg a muzsika balkan szól. Ahol már minden isteni csoda csődöt mond, ott egy barát még mindig segíthet.

Apolló eltűnik a gyászlobogó mögött.

ORESTES

Mozdulatlanul továbbra is. Milyen csend lett.

ELEKTRA

Most kel fel a nap.

ORESTES

Máskor hajnalban legalább a madarak felverik ordításukkal ezt a teret.

ELEKTRA

Majd megjönnek.

ORESTES

Na ja, majd ha lesz mit eltakarítani innét.

ELEKTRA

Énekeljek?

ORESTES

Ne... Fázom. *Kibújik a göncei közül. Felül. Meztelen. Vacog, rázza a hideg.*

ELEKTRA

Hamvad a halotti máglya.

ORESTES

Gyermekkoromban, amikor melléje bújtam, olyan jól melegített. A mama.

Csend.

Mondd, igaz?

ELEKTRA

Igaz.

ORESTES

Ül a földön, nézi a máglyát, az anyja tűztestét. Éjszaka jött egy kocsi át a téren, lefüggönyözve, és benne ült a mama... Behajtott a palotába.

ELEKTRA

Ott a kocsi.

ORESTES

Nézi. Nem. Egy másik kocsi.

ELEKTRA

Álmodtál.

ORESTES

Mindenki aludt. Te is! Én nem alszom. Azóta... Lehet, hogy visszajár?

ELEKTRA

Dehogyan. *Simogatja.* Hajat kéne már mosnod.

ORESTES

Jó.

ELEKTRA

Nem is mosakodsz.

ORESTES

Azóta nem. *Hirtelen.* Hány napja?

ELEKTRA

Én se számolom... *Pedig ő igen.*

ORESTES

Te nem vagy éhes?

ELEKTRA

Ha beszélünk róla.

ORESTES

Mondd, Elektra, ki fognak minket végezni?... Ugye, nem?

ELEKTRA

Ha apánk volt bajtársai közül csak egyetlenegy is szót emel értünk...

ORESTES

Bekötötték még a szájukat is.

ELEKTRA

Azt csak a szag miatt.

ORESTES

Jó kifogás.

ELEKTRA

Egy, egyetlenegy biztosan akad a tízezer közül, aki együtt harcolt apánkkal Trójánál...

ORESTES

Tudod-e, hogy én semmit, de semmit nem emlékszem már az apámra. Furcsa.

ELEKTRA

Dehogynem. Ő volt a legvitézebb görög férfi. És megölte őt a kurva neje. Ezért álltál bosszút.

ORESTES

Ja igen... De hisz te is ott voltál. *Elfogja őt a halálfélelem. Hirtelen kitör rajta a sírás.* Elektra, nem bíro-o-om!

EGYIK POLGÁR

kántálja. Nincs a földnek annyi kínja...

ORESTES

Te, Elektra, ez szólt hozzánk. *Felugrik, az illetőhöz szalad, s szinte boldogan.* Azt mondod, hogy az ember mindent kibír? Hogy akármilyen lesz: kibírjuk?

EGYIK POLGÁR

A szomszédjához. Ez a strici azt hiszi, hogy hozzá szóltam.

ORESTES

Abogya ott áll, majdnem meztelenül, kirázza megint a hideg. Keresztbe vetett karokkal csapkodja a hátát, aztán nyargalászni kezd körbe.

ELEKTRA

Legalább szóljatok hozzá egy emberi szót... Azt lesi!

ORESTES

Megáll az egyik bekötött szájú polgár előtt. Emlékszel még rám? Itt nőttem fel én is, ezen a téren. Együtt a fiaddal... Mit csinál most? Akibe szól, befogja a fülét. Erre csúfolódva, hangtalan szájmozgással úgy tesz, mintha beszélne, de csak fintorog. A vele szemben állók befogott füllel, rezzenéstelen arccal hallgatják. Orestes – csakis süketnémák számára érthetően – olyasmit mond, hogy „nyald ki a seggem!”. Aztán a színpad elejére jön, kiszúr magának valakit a nézőtér első sorából, és inkább csak szájmozgással, mint szóval halkán beszélni kezd hozzá. Ne fogja be a fülét! A törvény csak azt mondja, hogy senki se szólhat az anyagyilkoshoz... Rendben van. Tegyen lakatot a szájára. Maradjon így, némán. De azt azért meghallgathatja, amit én mondok... Nézd merően a kiszemelt nézővel szemben. Csakhogy nekem semmi mondanivalóm nincs a maga számára. Ha maga így, én is így... Azért annyit mondhatott volna, hogy „bú”... Ravasz a törvény... Rájön, hogy mégiscsak van valami mondanivalója, s ezt most „közli”. Fázom... Sőt: fázok... Egy takarót azért adhatnának – egyetlen szó nélkül. Továbbfut, mint aki bemelegítést tart. Megáll az izzó autóróncsnál. Mama, hadd melegedjek egy kicsit itt melletted! És sütteti magát elől-hátul. Nézd, Elektra, hát nem gyönyörű a mama, még így is? Már csont és hamu, és még mindig milyen virágzó! Akárcsak egy meghaladott politikai rendszer...

ELEKTRA

Mit udvarolsz neki még most is?... Ő se fog felelni neked.

ORESTES

Fázok, mama!

TYNDAREUS

Közben mögéje settenkedett, és az aggastyánok kéjes örömevel jó nagyot húz a fiú hátára. Neszel!

ORESTES

Megugrik, és riadtan kezd megint körbefutni.

TYNDAREUS

Kerge birka! Kerge birka! *Hecceli.*

ELEKTRA

Orestes! Állj meg!... Édesem!

TYNDAREUS

Majd rátok küldi halott anyátok azokat a Bosszú-Istennőket... Szíjat hasítanak õk a hátadból! Akkor szaladhattok!

ORESTES

Azért is visszahecceli a dühös öreget. Lassít, hátranéz, fel az égre, mintha meglátott volna valamit. Na, jöttök-e? Ti bûnüldözõk! Vérszívó erynnisek! Bosszú-Istennõk! Megáll. Nicsak!... Ott röpül, ott röpül egy vámpír!

A POLGÁROK

Idegeskednek.

EGYIKÜK

Fiatalúr, az erynnisekkel nem szabad tréfálni.

ORESTES

Ne szarj be! Csak egy varjúcsapat. Királyi dögökön hízott argosi varjak! Na! Akad majd itt megint egy kis májacska, velőcske, szemgolyócska...

Vad káromlás – de elektronikus stúdióban felbontva, meghatványozva, megemelve: madárvisongás, mely már zene.

A sztereofónia jóvoltából: szállnak is ezek a varjak... Át a nézők feje fölött.

ORESTES

Bökdös feljűk. Nincs-e közöttetek egy-két erynnis is?... Itt vagyok, ragyogok!

Az erynnisektől mindenki fél. Elektra is. A polgárok is. Tyndareus is. Nem rémüldöznek, de azért kicsit behúzzák a nyakuk. Jobb félni, mint megijedni...

TYNDAREUS

Is kushad, de azért heccelődik tovább. Huss! Huss!... Menjetek rá!

ORESTES

Na!... Friss hús! Fiatal hús! Kéne?... Kár, kár, kár!

ELEKTRA

Kergesd el őket!

ORESTES

Elegánsan, mintha most húzná elő a semmiből. Nekem adta aranyját Apolló, hogy megvédjen a varnyúszárnyú istennőktől... S a láthatatlan újjal ijesztgeti-izgatja a láthatatlan erynniseket. Régen ettem varnyúlevest!

Közben varjúkárógás – metazenei effektusokkal.

ORESTES

Játszik az idegekkel. S az „íja” idegével is. Mintha egy nyílveszőt el is röpített volna. S egy összeverekedett varjúpár úgy csapódik le a tér kövére, mintha meglőtték volna. Orestes felkapja, még egyszer a földhöz verve kivégzi őket, s most már a dögökkel ijeszti a polgárokat. Csípd meg! Vájd ki a szemét! Ne! Ne!

A polgárok eloldalognak a házaikba...

ORESTES

Egy mozdulattal rádobja az állatokat az anyja máglyájára. Egy lobbanás. Sült erynnist még úgyse ettél, mama!

ELEKTRA

Felkacag. Sült királyné!

ORESTES

Odafordul, merően nézi Elektrát, s mintha mozdulna a keze láthatatlan „íjával”.

Csend. A varjak ezek szerint elszálltak, vagy körben ülnek a fákon meg a kakasülön, s lesik: most mi lesz?

ELEKTRA

Zavarba jött. Olyan különös most Orestes tekintete. Lassan feláll. Mi van? Édesem... Látod, végre egyedül vagyunk...

ORESTES

Nézi. Aztán csendesen. Te vagy az erynnis.

ELEKTRA

Nem!

ORESTES

De! Egyet rebbent a kezével: az „új” nincs többé. Ez most nem játék. Szemét nem veszi le Elektráról. Így hajol le, s húzza ki göncei közül az elrejtett kardot, azt a vértől rozsdásat... Farkasszemet nézve állnak szemtől szemben egymással.

Csend. Közben reggel lett. Süt a nap.

ORESTES

Csendesen. Erynnis vagy?

ELEKTRA

Az.

ORESTES

Közeledik hozzá. Anyavérszopó... szülőhúsevő... Bosszúért károgó... Istenem, hogy lángol a szemed most is!

ELEKTRA

Nem mozdul.

ORESTES

Mért állsz így?... Megölhetlek.

ELEKTRA

Ha neked attól jobb lesz...

Csend.

ORESTES

Hirtelen eldobja a kardját. Miért csináljuk ezt? Ráborul Elektrára. Hogy megint?... Még egyszer gyilkossá legyek? Azt akartad? Lecsúszik a földre. Olyan fáradt vagyok. Hagyj aludni! Visszahengergőzik oda, ahol az előbb feküdt. De most hátán fekszik. Hagyj!... Aludni szeretnék... Eltátott szájjal fekszik.

ELEKTRA

Melléje guggol. Teregetné rá a köpenyét.

ORESTES

Hagyd ezt... Álmomban mindig ő takargatott be. S talán már alszik is.

2003. szept. 30.

ELEKTRA

Elővesz Orestes köpenye zsebéből egy felállítható, négyszögletes borotválkoztűkröt. Neki támasztja valami kőnek, s négykézláb áll előtte néha fintorog is, szörnyepofát vág... Csakugyan? Ilyen kutyafejű, ilyen karvalyorrú, ilyen lángos szemű, ilyen vámpírfogú erynnis volna ő? És minden kitelik ettől a szép, harmonikus leányarctól...

Közben kijön a palotából Hermione. Nevelőbe került ő ide a nagynénihöz Spártából. Amikor a mamája elment Páris bácsival Trójába, s a papa meg elkezdte a trójai háborút. Hermione akkor öt-hat éves volt. Most tizenhét év körül lehet. Sokat ígérő szép kislány. Humora is van; az istenverte családban ez nem kicsiség. Ezen a napon fog felnőni... Gyászban van. Ő az egyetlen, aki gyászolja Klytaimnestrát, a jó nénit.

HERMIONE

Némán áll. Nem akarja felébreszteni Orestest, és nem akarja rajtakapni Elektrát, hogy épp egy tükörben nézegeti magát. Visszamenni sem mer, mozdulni sem mer. Kamasz még. Mintha kamaszfiú volna, olyan gátlásos. Súgva. Pssz!

ELEKTRA

Mit akarsz?

HERMIONE

Suttog, mellé térdel. Jönnek a szüleim.

ELEKTRA

Mikor?

HERMIONE

Az anyám már éjszaka megjött. A nővére temetésére.

ELEKTRA

Meg hogy mit szedhet össze utána. A cucc!

HERMIONE

Hallgat. Aztán. Hát igen!

ELEKTRA

Csak: vigye is! A híres! Nekem úgyse kellenének. Pedig az anyáknak azért mégis mi volnánk az örökösei. *Ez kicsit abszurd, de jogilag így van.* ...Még mindig szép?

HERMIONE

Én alig emlékszem rá, milyen volt. Most nagyon szép.

ELEKTRA

És a hős apád?

HERMIONE

Lent van a kikötőben a flottával. Jön ő is. Egy győztes hadvezérnek katonazene-kísérettel kell bevonulnia.

ELEKTRA

A neje meg csak éjszaka jár, besurranó tolvaj módra...

HERMIONE

...Fél.

ELEKTRA

Hogy valamelyik Trójánál elesett ismeretlen kiskatona apja vagy anyja elkapja neki azt a szép hosszú aranyhaját, és úgy lenyiszálja tőből, ahogy azt az efféle ellenség ágyában fetrengő kurváknak szokás, a háborúk után...

Elektra azért is kanyarítja így föl ezt a mondatot, mert látja a szeme sarkából, hogy jön már Heléna is. Gyászban, nagy fekete szemüveggel, amelyet a filmszínésznők akkor tesznek föl, amikor inkognitóban akarnak maradni.

A jet-set szereléshez jár még egy óriási orchideacsokor...

Heléna híres szép szőke sörénye villog messziről. Helénát akármelyik színésznő eljátszhatja, ha nem túl csontos-kamaszos és ha nem túl terebélyes. Nem is kell hogy feltűnően szép legyen; akkor a közönség az egész dráma során egy szépségverseny zsűrijében érzi magát, és azon jár az esze, hogy ő kit tudott volna még szebbet e szerepre. Az is tökéletesen mindegy, hogy milyen korú színésznő játssza. Egy déli asszony – pár évi házasság és tízesztendős világháborúval járó házasságtörés után... Olyan világhíre van, hogy ezért is tökéletesen mindegy, hogy milyen. Még az is elképzelhető, hogy objektíve: jelentéktelen. Szavának, mozdulatának a varázsa a fontos, a természetessége, az asszonyisága – s az, hogy kapcsolata a férfiakkal akadálytalan, harmonikus. Nem Éva lánya. Ő Léda lánya. Attól a bizonyos hattyútól. Tíz évet élt Keleten, bőségben. Rendelkezésre állnak Kelet illatszerei, szamártejfürdői, kenőcsei, szemfestékei, műszempillái, arczománcai, istennői álarcai. Fél tucat szakképzett kasztrált kozmetikussal érkezett. Ezek képesek szinte kicserélni őt egyik jelenete és másik jelenete között... Mondanunk se kell, hogy most reggel teljesen kikészítetlenül jelenik meg, és így is mennyire bódító.

HELÉNA

Elektra, a mi családukban egyetlen asszonynak a sorsa se irigylésre méltó. Megöleli, szelíden.

Valahonnan egy kő repül feléjük

ELEKTRA

Vigyázzon! Az anyagilkosok érinthetetlenek. Nem szólhat hozzánk! Ne tegye kockára drága életét!

HELÉNA

Annyi bűnöm után a végén egy ártatlan ölelésért fognak megkövezni. Nincs ilyen szerencsém.

ELEKTRA

Jobb volna, ha visszamenne a palotába, legalábbis amíg megjön hős férje, Menelaosz. Ő tud magának katonai kíséretet biztosítani, s azzal mindjárt nagyobb biztonsággal közlekedhet az utcán.

HELÉNA

Klytaimnestra hamvait összesöprögetni, urnába rakni, azt hiszem, a mi dolgunk Hermionéval.

ELEKTRA

Rám ne is számítson. Én tíz év alatt sepregettem eleget a palotában – bálók előtt, bálók után –, amíg apám a háborúban járt. A trójai háborúban. Kedves trójai Heléna néni!

HELÉNA

Amerre járok, a város nevét rám akasztják. Voltam spártai Heléna, lettem trójai Heléna.

ELEKTRA

És hogy tetszik Argos? Nem gondolt rá, hogy argosi Heléna legyen?

HELÉNA

Elektra, bent a palotában találsz meleg ételt, fürdőt, igyál egy csésze forró teát, hisz alig állsz a lábadon... Ma még szükséged lesz az erődre.

ELEKTRA

Hogy kibírjam a kivégézést?

HELÉNA

Hogy megküzdj az életedért.

ELEKTRA

Indul be a palotába.

HELÉNA

Hermionéhoz. Ha az urnát kiviszed a temetőbe, vidd ki a virágot is. *Egy apró kis tincset levág a hajából, megcsókolja, odaadja.* És ezt is.

A küszöbről még Elektra nevetése. Felnevetett gúnyosan. Azt nevette, hogy végül is milyen keveset áldoz föl aranyhajából Heléna.

HERMIONE

Megteszem, persze. Ő nevelt. S hozzám jó volt.

ELEKTRA

Az könnyebb – egy idegenhez. *El.*

Orestest nézi Heléna meg a lánya.

HERMIONE

Hat napja nem evett.

ORESTES

Kinyitotta szemét, de mozdulatlan. Nézi az eget. Már hat napja?

Heléna a feje mögé térdelt, és így fölébe hajlik. Az égbolt helyét a fiú szemében ez az ismerős – honnan olyan ismerős? – asszonyarc tölti be...

ORESTES

Az anyja mását látja, szakasztott anyja, csak álmogyönyörűbben. Nem is lehet más. Ez már a bizonyosság. Tudtam, hogy nem volt igaz... Nem igaz!... Nem haltál meg. Tudtam!

HELÉNA

Betakarhatja.

ORESTES

Képzeld, azt álmodtam, hogy csurom véres vagy.

HELÉNA

Ne mondj ilyeneket... Babonás vagyok.

ORESTES

Olyan jó ez a téves ráismerés játék, hogy nem akarja feladni. Inkább sétálgat tovább a kés élén. Óriási módon megváltoztál.

HELÉNA

Megöregedtem?

ORESTES

Á!... Még sokkal szebb vagy. Sokkalta, de sokkalta, de sokkalta szebb.

HELÉNA

Akarsz egy puszit? Ő is tud sétálni a kés élén. Hátulról föléhajolva: jobbról-balról csókolgatja Orestes két arcát. A fiú a szájára szomjas. Egy pillanatra el is éri.

Hermione nézi őket.

ORESTES

Határozottan sokkal jobban nézel most ki.

HELÉNA

Mint mikor?

ORESTES

Mint, amikor megjöttem. Nem is tudom – hat napja vagy hét napja...

HELÉNA

Hol voltam én akkor?

ORESTES

Hát bent a palotában. Én a térről lestelek, pontosan innen, hogy feltűnsz... és félttem a találkozástól. Tudod, ha valaki tíz évig nem lát valakit... *Felnyúl az egyik kezével, simogatja.* Most olyan szép vagy, mint a kelő nap. Mint amikor először észrevettem a kiságyam fölé hajolva.

HELÉNA

Te voltál a legnevetősebb gyerek az egész rokonságban. Átreus háza a te nevetésedtől volt visszhangos.

ORESTES

Mert csiklandoztál. Kitekartál, aztán belesókoltál a hasamba. Rátapasztottad a szád és fújtad a levegőt.

HELÉNA

Miket találsz ki!

ORESTES

Csak úgy trombitált.

HELÉNA

Hogyhogy trombitált?

ORESTES

Hátrább veti a fejét, hogy a fölébe hajló Heléna ölét érje, és a ruhájába vessző arcával fújtatja a levegőt. Tényleg trombitál.

HELÉNA

Sikít a gyönyörűségtől. Elég... Jaj!

ORESTES

Nem esik jól?

HELÉNA

Nagyon is. Elég! Hogy az ember mit meg nem tanul.

ORESTES

Én tanultam tőled.

HELÉNA

Ezt most találod ki!

ORESTES

Apám kint mennydörgött: ne kacagtassátok halálra azt a kis kanit. Féltett engem. Egyetlen fiúgyerekét.

HELÉNA

Vagy féltékeny volt.

ORESTES

Akkor még szeretted őt?

Csend.

HELÉNA

Kiszabadítja magát ebből a félig játékos, félig tévképzetes áramkörből. Agamemnon?... Szegény Agamemnon! Hogy elment ő is...! Most úgy ül le, hogy szemben lássa őt a fiú.

ORESTES

Felült. Jőzan, mindent tud, s nem játszik. Megérkezem tízévi emigrációból, és látod, mindenkit mindenkivel összekeverek... Hermione, ülj le az édesanyád mellé! Szép Heléna és Szép Heléna szép kislánya.

HERMIONE

Szép mamám van?

ORESTES

Gyönyörű!

HELÉNA

Legenda. Te is bedőlsz. Kettőnk közül mindig a te anyád volt a szebbik. Megőrizte a szépségét?

ORESTES

Elfordítottam a fejem, úgy dőfem le... Ez baj is volt.

HELÉNA

Sokat szenvedett?

ORESTES

Érezhető, hogy múltbatatlan hallucinációját mondja. Én még ma éjszaka is hallottam a jajgatását.

Csend.

HELÉNA

Szegény Klytaimnestra! Mintha arra született volna, hogy szenvedjen. Minden dolga ilyen keservesen hosszadalmas volt.

ORESTES

A szülei is?

HELÉNA

A tied.

ORESTES

Nem akartam megszületni?

HELÉNA

Nehezen ment.

ORESTES

Biztos, hogy nem akartam megszületni. Emlékszem...
Lehet, hogy feláll. Minek szült világra?

HERMIONE

Hogy beszélhetsz így?

ORESTES

Egy anyagyilkos?... Hölgyeim, engem ma este itt ezen a téren felakasztanak.

Csend.

ORESTES

Az emberek már javában gyülekeznek lent a város főterén.
Kezdődik a népbíróság.

HELÉNA

Is feláll. Nem szeretem, amikor a tömeg ítélkezik. És a háborúk végén ez mindig elkezdődik. *Tényleg nem szereti. Fejére dob egy fátyolt.* Mindjárt itt lesz Menelaos. Ő lett most a legerősebb tábornok az egész görög világban. Spárta királya... Legközelebbi vérrokonod. Ki menten meg, ha nem ő?

ORESTES

Egy nagy lélegzet: ha ez igaz? – És sugárzani kezd az arca. Pláne, ha te kéred meg rá, királynő!

HELÉNA

Hogy éppen én? Nem olyan biztos. *Vidám.* Ha egy férfi életéért én esengek, ez annál rosszabb lehet neki, Menelaos igen féltékeny. Legföljebb a kiherélt fiúimért mernék közbenjárni nála.

ORESTES

Akkor inkább az akasztás! *Röhög.*

Menelaos király közeledtét jelző csimpolyaszó.

MENELAOS

Híres szép szöke férfi volt egykor. Visszaint a zenészeinek. Csitt! Itt halotti máglya ég... *Helyesbít.* *Precíz ember.* Hamvadozik. El kéne oltani! *Már Helénához.* Micsoda szerencsétlen család a szegény Agamemnoné. Mi még magunkat igazán boldognak mondhatjuk... Na! Hogy tetszik Argos? Itt is a mi dolgunk lesz helyreállítani a trójai háború előtti rendet – a spártai erkölcs alapján. Az a mi Tajgetosz-hegyünk, ahonnan ledobáljuk a nyamvadt, mazna csecsemőket a leghumánusabb biztosíték arra, hogy aki aztán felnő, az ép legyen! Testben és lélekben! Nem úgy, mint ezek itt! *Szemügyre veszi Hermionét.* Te ádáz lány! Te anyagyilkos! Mire vetemedtél a díszes öcséddel, meg azzal a közös jó baráttal – hármacskában?... És nézzenek oda, milyen ártatlan képe van! Egy szörnyeteg! És milyen csinos... Kis Elektra, megmentelek.

HELÉNA

Mielőtt a lábaihoz borulnál, Menelaos, ó nem Elektra. Ő a te kislányod. Hermione.

MENELAOS

Hermione? Ez?

HELÉNA

A mi engedelmes kicsi lányunk. Ő nem gyilkolt szülőt. Túl fiatal még.

MENELAOS

Túl fiatal?... De hisz ez már anyányi! Befejezem a trójai háborút, és kezdődhetnek a kiházasítási gondok. Szedte-vette!

HERMIONE

Én se ismertelek volna meg, apuka, ha nem jössz katonazenekarral.

MENELAOS

Nem? Engem? Pedig sokfelé áll a szobrom. Engem Hellasz-szerte hőroszként tisztelnek. Ugyanis ennek a háborúnak én vagyok az egyetlen abszolút győztese. *Számlálni kezdené.* Ajax a kardjába dőlt... *Imádja a balsorsra jutott vezértársait előszámlálni.* *De Heléna az úton már párszor hallotta ezt.*

HELÉNA

Majd fog állni itt is, Menelaos. A szobrod.

MENELAOS

Az más, hogy én nem ismertelek fel téged. Valahol itt lent kerestelek. Egy kis pisis lány voltál, amikor elmentem!

HERMIONE

Anyuka sem ismert meg, amikor megjött.

MENELAOS

Tisztára olyan vagy, mint anyukád, amikor jegyben jártunk. Tudod, hány kérője volt neki? És engem választott... Azzal az ő ártatlan képével. Csak ez a fekete ancúg, ez tévesztett meg. Amikor szegény apja Elektrát emlegette, mindig azt mondta: „Elektrához illik a gyász”... A kérők közt is, a háborúban is én vagyok az abszolút győztes... Palamedest hamis váddal

kivégezték. Odysseus bolyong. Fivéremet, Agamemnon-t ne is említsük... *Oresteshez*: Te ki vagy?

ORESTES

Az említésre se érdemes Agamemnon fia.

MENELAOS

Szeretnék megölelni, Orestes, hisz szegény apád az édesbátyám volt, és szeretnék agyonverni, ha a boldogult sógorasszonyra gondolkodok, te anyagyilkos. Mit tettél? És miért nem nyíratkozol? Ott a táborban a fővezérek gyerekei se járhattak ilyen hajjal! És itt, az úgynevezett európai civilizáció kellős közepén – ez lehet?

HELÉNA

Ne bántsod most!

MENELAOS

Dicsérjem meg? Mutasd a kezéd! Még a vért se mosta le róla... Te már a múlt éjszaka idejöttél, Helénám. Legalább mondtad volna neki, hogy mosakodjék meg.

HELÉNA

Kérlek, édes férjem, ne láss benne mást, csak az édesbátyád fiát. Ő is kegyelmet kérne most neki, ha élne.

MENELAOS

A meggyilkolt Klytaimnestra húga beszél így?

HELÉNA

Hermione anyja. Ne legyen neki rokonvértől iszonyú az a nap, amelyen szüleit végre viszontlátta. Lehessen ez ünnepnap neki. És nekem is.

MENELAOS

Én is csak azt akarom... Legyen ez ünnepnap nektek, édes Helénám, édes Hermioném... Nagy-nagy ünnepnap!... Legyél ma nagyon szép!

Heléna el. Hermione is, másfelé, a virággal. Hosszú kürtjel a távolból.

MENELAOS

Orestes, elkezdődött a tárgyalás az ügyekben. Indulnom kell. A néphangulat nagyon viharos. Egy jó kormányos még megmentheti a hajót... Világos? *Megöleli.* Mit csinál a jó kormányos? Ha erős a szél?

ORESTES

Akkor lazít.

MENELAOS

Helyes, fiam! Most lazítunk – és ha gyengül a szél: feszítünk... Lazítunk, feszítünk... És szépen révbe kormányozzuk a hajócskát. Világos? *El. Szól a csimpolyaszó.*

ORESTES

Meglátja Pyladest. Tudtam, hogy jönni fogsz!

EGY KATONA

Te ki vagy? *Elkapja Pyladest.*

PYLADES

Pylades.

EGY KATONA

Honnan?

PYLADES

Phokisból.

EGY KATONA

A népbíróság lent a városban ülészik.

PYLADES

Engem inkább a kivégzés érdekel... S azt meg itt páholyból láthatnám. Mi phokisiak imádjuk a szép, véres tragédiákat...

MÁSİK KATONA

Hagyd! Ez egy művészlélek.

A katonák elmennek.

ORESTES

Földbe gyökerezett lábbal állt, nézte, hallgatta Pyladest. ...Neked még azt mondták, hogy engem halálra fognak ítélni?

PYLADES

Ha kivégeznek, együtt halunk meg.

ORESTES

Ezért jöttél? *Boldog.*

PYLADES

Ezért – ha nem tudnálak megmenteni.

ORESTES

Pyl! Elkéstél. Már meg vagyok mentve. Felmentenek. Kapok egy kis emigrációt. Velem jössz? Végigjárjuk a szigeteket... De az is lehet, hogy mindjárt megtesznek itt királynak. Itt maradsz? Te, tudod, hogy milyen szép város ez? A palotát még a gigászok építették... Menelaosban bízhatunk. Ott van a tárgyaláson. Óriási stratégia!

PYLADES

„Feszítünk – lazítunk.”

ORESTES

Te is hallottad!

PYLADES

„Világos?” – kérdezte Menelaos. S Orestesnek nem volt bátorsága kinyögni, hogy egyáltalán nem világos... Egyáltalán nem volt világos, hogy kinek a hajóját is akarja révbe kormányozni ez a Szuper-Ajax. Egy ilyen abszolút győztes fővezérnek nagyon sok hajója van.

ORESTES

Tévedsz, Pylades, te csak ezt az utolsó szavát hallottad. Te mindig szeretsz a szavakon lovagolni. Engem megölelt. Én éreztem az ő nagy szíve dobogását is. A lélegzetét. És ő az enyémet. Mintha az apám jött volna meg. Hisz ő most nekem az apám helyett apám... „Világos?”

PYLADES

És a vállad felett odakacsint a feleségére. „Akarsz-e Argos királynéja lenni?”

ORESTES

Először is nem kacsintott oda. A nők már ott se voltak. Másodszor, ha ő lesz itt a királyné: Zeusz papa áldása rajta! Nem sajnálom tőle. Mi úgymé utazni akarunk. Amíg itt haraptam a földet, komponáltam egy új versszakot a Fialatok Városához. Elénekeljem? Rengetegen csatlakoznak majd hozzánk. És keresünk egy szigetet, amelyik most születik meg a tengerből. Még forró a földje. Ők meg csak uralkodjanak itt. Elvégre ők most nekem az apám-anyám... De mi azért éppen úgy szeretjük egymást.

Távolból kiürtszó.

PYLADES

Az első szavazás...

ORESTES

Ilyen rövidke voltak a védőbeszédok?

PYLADES

Apolló egyszer se jelentkezett?

ORESTES

Az istenek megengedhetik maguknak, hogy úgy tegyenek, mintha nem volnának. Ezzel csak újabb bizonyítékát adják a mindenhatóságuknak. Én már kiismertem Apolló természetét. Ő mindig váratlanul bukkan fel. *Játszik megint.* Mint most is! Lehet, hogy nem is vagy Pylades, mert Pylades most Phokisban, az apja palotájában zenét hallgat, és rám gondol... Erre Apolló felvette a te alakodat. *Elkapja a nyakát, szorítja le a föld felé.* Valld be, hogy te vagy a Napisten! *Már birkóznak.*

PYLADES

...Farkasisten!

ORESTES

Nem ettél elég fókazsírt Phokisban!

PYLADES

Én Apolló vagyok, és ambrózián élek!

ORESTES

Te nem vagy csak egy al-Apolló! Mindenféle tekergő utak istene! *Letéper.*

PYLADES

Nem félsz az olimposziak haragjától? Ráülsz egy al-alfőistenre... Segítség! Zeusz atyám!

ORESTES

Ígérd meg, hogy máskor nem hagysz el, egy hétre sem!

PYLADES

Ígérem, csak engedj ki...

ORESTES

Ígérd meg, hogy ha meghalunk, nem akarsz meghalni velünk!

PYLADES

Inkább titeket is megtanítalak a halhatatlanságra.

ORESTES

Az más... Akkor kibújhatsz. *Ahogy leporolják magukat.* Te, Pyl! Ha mi királyok leszünk... *Halkan, szinte a szájába suttogja.* Ígérjük most meg, hogy el fogjuk törölni a halálbüntetést. Jó?... Mert ha még egy anyagyilkos is ilyen tisztának érezheti magát, mint én... Milyen ártatlan lehet az, aki csak egy tyúkot, bárányt vagy lovat lop? Vagy a palota előtt báméskodó turista kezéből kitépi a fényképezőgépet?

Megint az az idegesítő trombitaszó.

ELEKTRA

Kipihent, megfürdött, szép.

PYLADES

Ki ez a gyönyörű lány?

ELEKTRA

Ez hiányzik még! Hogy az utolsó órában megkívántassátok velem az életet.

ORESTES

Pyladesnek igaza van. Gyönyörű vagy, Elektra!

ELEKTRA

Kellettek nekem ezek a keleti illatszerek! A fríg rabszolgák! *Zavartan nevet.* Most úgy érzem magam, mintha egy argosi királylány volnék, holott az vagyok... Könnyebb lett volna megdögleni, úgy koszosan, rondán, csikaró éhséggel a hasamban. *Leülhet.* Mi az ítélet? Kötél, vagy karó?

Megint az idegesítő trombitaszó.

ORESTES

Most mondták ki az ártatlanságunkat.

ELEKTRA

Akkor lehet, hogy én leszek csakugyan Argos királynője? *Élénken.* Tudjátok, hogy Egyiptomban a fáraó a nővérel együtt ül a trónon. Mi majd hármásban fogunk uralkodni. Együtt. Mit szólsz hozzá, Pylades?

PYLADES

De mit szól hozzá a spártai morál?

ELEKTRA

Halljátok, hogy mulat bent heréltjeivel a spártai királyné. Ez spártai morál.

Csakugyan hallatszik valami keleti zene és szoprán-vokál trió.

HERMIONE

Futva be, maga előtt hajtva egy cigányos rongyokba öltözött szép öriült asszonyt. Hallgassátok csak, mit beszél összevissza ez a nő! Apám sírkamrájából bújt elő. Ott él.

KASSZANDRA

Mert ő a szalajtott – felfigyel a zenére, ringatni kezdi magát. Szép trójai zene...

ELEKTRA

Nézi a nőt. A trójai királylány, akit apám kapott, mint hadizsákmányt... De hát őt állítólag megölték apám sírján.

KASSZANDRA

Illeg. Trójai királylány vagyok...

ELEKTRA

Kasszandra!

KASSZANDRA

Ki az, aki emlékszik még erre a névre? Olyan ismerősen cseng...

ELEKTRA

Súgja. Én vagyok Elektra.

KASSZANDRA

Kitör rajra a révület. Menekülj, Elektra!

ELEKTRA

Akkor is így őrjöngött...

KASSZANDRA

Agamemnon háza, készülj a gyászra!

ELEKTRA

Így ordított apám kocsijában, miközben apám a vörös szőnyegen lépdelt ide fel a palotába. Anyám a kapuban állt, mosolyogva, díszruhában, és bent a bérgyilkosok... Apám első szava az volt, „Hol van Elektra és Orestes?”... Minket keresett.

KASSZANDRA

Agamemnon gyermekei! Vigyázzatok! Hol vagytok?... Elektra?... Orestes? *Keresi őket, esetlenül, mintha ittas volna.*

HERMIONE

A sír mellett is így bolondozott. Ni! Ni! *Nevet.* Olyan volt, mint egy részeg pincebogár.

Orestes és Elektra, mintha fogócskát játszanának, úgy ugratják Kasszandrát.

KASSZANDRA

Aki ránevet, arra automatikusan és hálásan visszanevet. S amikor ráüt Elektrára, azt kiáltja. Halál a fejedre!

ELEKTRA

Nevetve elsiklik. Kasszandrát azzal büntette Apolló, hogy soha egyetlen szavát se higgye el senki!

ORESTES

Mért büntetett Apolló téged?

KASSZANDRA

Megáll. Mert, aki szeret, azt ő veri... Szegény Kasszandra! *Feléje ugrik, megüti.* Halál a fejedre!... Te vagy a fogó! *Elfut, táncol frígiai zenére.* Szegény Orestes...

ELEKTRA

Anyám parancsolta, hogy öljék meg ezt a lányt is apám sírján...

KASSZANDRA

Apollótól tanultam varázslatokat... Akit ő egyszer szeretett, visszahozza a halálból.

ORESTES

Mit csinálsz te ott, apám sírjában?

KASSZANDRA

Látok. *És megint kezdi magát beleringatni valami mosolyos révületbe.*

ELEKTRA

Is ringatja derekát erre a ritmusra. Így mondja. A kocsiban állt, és ordította, hogy vér! vér! vér! Odabent ölték az apámat...

KASSZANDRA

Vér! Vér! Megint vér!

ELEKTRA

És senki, de senki nem hitte el neki. Csak kacagta őt a nép, ahogy körülállták... *Kétségbeesetten nevet. „A bolond!”*

ORESTES

Most is Agamemnon-t látod?

KASSZANDRA

Látom, látom... *Mereszti a szemét.* Egy szőke Agamemnon-t látok...

HERMIONE

Az én apámat látja... *Kacag.*

ORESTES

Összetéveszti a nagy látnok az egyik apámat a másik apámmal. *Nevet.* És mit csinál az én szőke Agamemnon apám?

KASSZANDRA

Azt mondja, hogy AJAX... Azt mondja, hogy PALA... PALA...

ORESTES

PALAMEDES! *És gurul a nevetéstől.*

KASSZANDRA

Palamedes!

HERMIONE

És azt nem mondja, hogy... *Úgy pukkadozik a nevetéstől, hogy ki se tudja mondani.* ODY...ODY...

TÖBBEN EGYÜTT

ODYSSEUS?

KASSZANDRA

Örül a sikernek. Azt is mondta... ODYSSEUS... És azt is mondja még, hogy halál Agamemnon két gyermekére!

ORESTES

Csak azért is mosolyog. Félrebeszélsz, te narkós öreglány. Menelaos nekem édesapám helyett édesapám... *S hirtelen elkezd rázni magát arra a tudatot zsongító keleti zenére.* Nem igaz! Nem igaz! Nem igaz! Kassandra hazudik!... Hazudi-ik!

ELEKTRA

Csak állt Kassandra apám kocsijában, és azt ordította: „most ölik Agamemnont!”, és ezen mindenki kacagott, mert úgy értették: „most ölelik Agamemnont!” Azóta se kacagtam én se olyan jól... *A földön fekszik, nevet.* Te is kacagtál akkor, kis Hermione... Na!...

HERMIONE

Miért ne? *Nevet ő is.*

Kürtszó. Ez szól a legkülönösebben.

KASSZANDRA

Bedugja a fülét, felordít. Halálra ítélték titeket, Agamemnon gyermekei!

ORESTES

Kétségbeesett iróniával. Minden okunk megvan rá, hogy ne higgyük el – hisz Kasszandra mondja. *És táncol tovább.*

PYLADES

Megragadja Orestest. Józanodj ki!

ORESTES

Vállat von. Én józan vagyok.

PYLADES

Akkor mit ōrjōngtōk?

ORESTES

Épp azért.

PYLADES

Elektrához, aki a földön ül. Állj föl!

ELEKTRA

Szemébe nevet. Minek? Jōjjon ide az a halál!

KASSZANDRA

Letérdel mellé. Menekülj, Elektra!

ELEKTRA

Kasszandra, neked csakugyan egy szavad se lehet elhinni – hogyan menekülhetnénk, amikor körbevették már a várost Menelaos katonái... Inkább adnál valami füvet vagy főzetet, ami megkönnyíti a halált.

ORESTES

Előveszi a göncök közül megint kardját. Ezt meg kéne köszörülni...

PYLADES

Mit akarsz?

ORESTES

Szép és méltó halált halni.

PYLADES

A halál rohadás, sár, összezsínálod magad közben, fojtogató füst, fulladás... *Próbálja életre rázni őket. Szinte hipnotizálja őket. Élni kell! Éljetek!*

ELEKTRA

Nem lehet. Ez a végzet. Most ránk kapcs...

PYLADES

Bújj ki a talpa alól. Lábszaga van. Bűdös, mint Menelaos csizmája...

ELEKTRA

Fuj!

PYLADES

Hány fríg rabszolga van odabent?

ELEKTRA

Három. Helénával.

ORESTES

Mit akarsz?

PYLADES

Ebből a végzet-tragédiából szabadságtragédiát csinálni. Vedd elő azt a csorba kardot... Halálra vagytok ítélve, és én is halálra ítélttem magam, együtt veletek. Egyikünknek sincs többé veszítenivalója. Eljött a minden mindegy szabadsága. Azoknak az árváknak a szabadsága az, akik az apjuk helyett választott apjukban is csalódtak... Hallom a hős Menelaos újabb győzelmi indulóját. Hermione, ha most segítesz, megmentheted az életünket. Ha nem: felkoncolunk.

HERMIONE

Tedd a kardot ide a tarkómhoz, Orestes. Tégy úgy, mintha fel akarnál koncolni. Ez hatni fog a mamára...

PYLADES

Indulás! Be a palotába!

A katonabanda közeledik. A fiatalok befutnak a palotába. Becsukják a kaput.

KASSZANDRA

Idekint. Jaj, jaj, jaj, nincs vége Atreus palotájában a vérengzésnek! Agamemnon fia, tedd le azt a kardot!... Ne ontsd vele tovább az Atrida-vért!

MENELAOS

Érkezik, zeneszóval. Intett, hogy a zene hallgasson el. Kasszandra utolsó szavait hallva. Engedelmes gyerekek. Tudják, hogy a törvény: törvény. Odabent végeznek magukkal... De miféle kardról jajgat ez az asszony? Hiszen én elértem a bíróság előtti meggyőző szónoklatommal, hogy ne kötéllel, ne karddal gyilkolja őket a hóhér, hanem maguk vethessenek véget életüknek, gyorsan ölő méreggel...

Közben a vár erkélyén megjelennek a halálraítéltek, és némán röhögve hallgatják Menelaost. A három fiatal közrevette a két összekötözött túszt: Helénát és Hermionét. A nőknek be van kötve a szemük. Legközepe Orestes a felemelt karddal.

MENELAOS

Katonák! Polgárok! Adjunk hálát az igazságos isteneknek – amikor a nagy hős Ajax a kardjába dőlt, a zseniális Odysseus bolyong –, nekünk megadták a túlélés kegyelmét, gyarapodó

hatalomban, helyreállított házi boldogságban édes hitvesemmel,
aki – rokoni joggal – ma már Argos királynője...

KASSZANDRA

Szerencsétlen! Szerencsétlen!

TYNDAREUS

Kasszandra megint félrebeszél!

Ezen többen derülnek is.

MENELAOS

Tapasszátok be ennek a vészmadárnak a csőrét!

*Egy katona pecket dug Kasszandra szájába, aki csak vinnnyog
ezután.*

A HÁROM FIATAL

Fentről. Szerencsétlen Menelaos!

Mind felnéznek. Csend.

MENELAOS

Felméri a helyzetet. Katonák, rohamra!

HERMIONE

Apám! A bőrömon érzem a vas hidegét!

A katonák megtorpannak.

MENELAOS

Álljatok meg!

ORESTES

Helyes a bögés, Menelaos! Amíg nem mozdultok, én se döföm le a lányod, se a feleséged. Most megdermedtél. Én egy hétig voltam így. Vártam a halált, vagy vártalak téged, én megváltóm, megszabadítóm, apámnak öccse, Menelaos. Ezt az állapotot úgy hívják, szép görög szóval, hogy *katatónia*. Így dermed meg a madár a kígyóval szemben. A bogár, ha érzi, hogy egy csizma eltaposhatja. És ilyen színes mozikat láthat ilyenkor a szegény katatóniás. Gondolj csak vissza nászéjszakádra Széphelénával... Szép kislányt csináltatok azon az éjszakán.

MENELAOS

És te most képes volnál megölni édes szép unokahúgod – Orestes?

ELEKTRA

És te képes lettél volna megöletni édes szép unokahúgod – Menelaos?

ORESTES

És te képes lettél volna megöletni édes unokaöcséd – Mene-la-os?

MENELAOS

Halálos ítélettel a fejeteken gúnyolódtok ti rajtam, kölykök!

HELÉNA

Édes férjem, a túszedőket nem ajánlatos sértegetni!

MENELAOS

Könyörögjek talán nekik? Essek térdre előttetek?

ORESTES

Reggel még könyörögtem, térdre is estem előtted, Menelaos, hogy szólj egy jó szót a bíróságon javunkra. Megígérted? Ugye, hogy megígérted? És mit tettél? A mi holttesteinken keresztül akartál felülni Argos trónjára... És most arra kényszerítesz, hogy megint gyilkoljak. Én nem akarok gyilkológép lenni. Az rosszabb a halálnál. Én nem arra születtem.

HERMIONE

Letérdeltél, édesapám? Kérlek, tedd meg, könyörögj nekik...

MENELAOS

Orestes, Elektra, Pylades! Ha hozzányúltok a nőkhöz, rettenetes halállal haltok.

PYLADES

Számold ki, te nagy stratégá. Körülbelül fél óráig fog tartani, amíg a katonáid a belülről bereteszelt kapun, a rengeteg zárt ajtón, lépcsőn, udvaron feltalálnak ide. Nem is beszélve róla, hogy mindjárt fosztogatni kezdenek – ez egy újabb félóra. Azalatt mi gyors és viszonylag fájdalommentes halállal megöljük a túsokat, s aztán magunkat.

ELEKTRA

Belekiabál. És lesz időnk még szeretni is egymást! A lányod se fog szûzen meghalni!

PYLADES

Gyõzelmi és szerelmi énekeket énekelve fogunk meghalni.
Énekelni kezd.

*Mi
tús
zul*

*ejtj
ük
mú
ltu
nka
t,
jöv
őnk
et,
ho
gy
ne
leg
yün
k a
ma
gu
nk
fog
lya
i...*

Ez csak intonálás volt, int Orestesnek.

PYLADES

Hogy van az a vers, amit ott lent a porba írtál?

ORESTES

A te versedre rímell! *Extázisban.*

*Hit
ünk
égő
test
ünk*

*lob
ogj
a
ki!*

PYLADES

Tovább! Szuggesztivitásával szinte kényszeríti Orestest folytatásra.

ORESTES

Fokoz.

*...
Me
rt
má
ské
nt
ujj
ain
k is
rác
sba
nő
nek
!*

PYLADES

Más ritmusban – ez már harci dal.

*Kel
l
egy
vár
os,
kell*

*egy
vár
is,
me
rt
fele
dni
me
gta
nul
tun
k...*

A HÁROM FIATAL

*Kel
l a
vér
is,
kell
a
vér
is,
mo
ssa
le
mo
st
vér
es
mú
ltu
nk.*

PYLADES

Az a rettenetes halál, amit nekünk ígérsz, boldogtalan Menelaos, a feleségedre és a lányodra vár...

HELÉNA

Leveszi szeméről a kendőt. Rettenetes?... Vezényeld katonáidat „imára!” – Menelaosom. Ne legyen a halálom rettenetes...

Vége az első résznek.

Második rész

A gigászok rakta falakon belül.

Nehéz függönyökön át lehet innét ki- s bejárni... Valamilyen lépcső – vagy kötélhágcsó – vissz felfelé. Hová? Talán a palota teraszára, erkélyére. A fény onnét, fentről esik be.

ORESTES

A kardját köszörüli.

PYLADES

Odafent énekel.

*Mi
ért
har
col
nak
öre
g
oro
szl
án*

ok,
his
z
vér
üke
t
bei
ssz
a a
tal
aj,
s a
győ
zel
em
re
jön
a
ma
csk
aja
j,
me
rt
isz
nak
mi
nt
trój
ai
vet
erá
nok
.
Le
gyü
nk
mi

*ma
jd
az
új
növ
ény
evő
k,
és
me
gvá
ltju
k a
ho
má
lyl
ó
vil
ág
ot
...*

ORESTES

Közben. Mit apollóskodsz odafönt?... Gyere le! A végén Menelaos valamelyik mesterlövésze beléd ereszti a nyílvezzőtárát... *De azért dúdolja ő is.*

*...A
jöv
őbe
lelk
ünk
is
bel
esz
épű*

*l,
az
iste
nek
nek
szo
bra
füst
ból
épű
l:
a
vél
etle
nb
ől
ter
emt
ünk
jöv
őt.*

HELÉNA

Be. Nézi a fiút, majd amikor elhallgat. Ma megöltök?

ORESTES

Hogy jut ilyen az eszedbe?

HELÉNA

Kasszandra mondja.

ORESTES

Hogy lehet hinni egy Kasszandrának?

HELÉNA

Túsz vagyok. És a túszok nagyon halandók.

ORESTES

Azt beszélnek, hogy te halhatatlan vagy.

HELÉNA

Én is hallottam, de biztosan csak a halálom után tudhatunk erről. Nem?

ORESTES

Miért ölnék meg? Fegyverszünet van. Mondhatni: béke... Béke, béke, béke! Csak éppen köszörüljük a kardot. Mert ez a béke a fegyverek és az érdekek egyensúlyán alapszik.

HELÉNA

Hatodik hete... Unom már! Mi lesz?...

Közben egy fiatal rabszolga jött be, és fésüli, kozmetikázza Helénát.

ORESTES

Odafönt közben ilyesmit is énekel.

Mé

g

kell

ene

ka

szé

phe

lén

a-

kur

vák

,

kik

ne
m
aka
rna
k
má
sna
k
láts
zan
i,
de
áru
lko
dn
ak
arc
uk
rán
cai,
ha
zás
zló
rud
unk
épp
ma
guk
ba
zár
ták,
ho
gy
ben
nük
lob
ogj
on

*az
élv
eze
t...*

HELÉNA

...Mi lesz?

ORESTES

Trójában a tíz év nem volt hosszú?

HELÉNA

Páriszal? *Felnevet. Szép emlékek.*

ORESTES

A férjedet most is éppúgy eszi a féltékenység, mint ott Trója falai előtt.

HELÉNA

Sajnos itt most ok nélkül.

ORESTES

A világ legszebb nőjének olyan sértő talán, hogy itt Argosban hat hete még nem akadt szeretője?

HELÉNA

Csak hiányzik. És ez akkor is hiányoznék nekem, ha a világ legcsúnyább nője volnék.

ORESTES

Legalább annyira sértő lehet neked, hogy Menelaos még nem kezdett tárgyalni a kiszabadítástokról.

HELÉNA

A spártai állam büszkesége azt parancsolja, hogy túszedőkkel nem szabad tárgyalni.

ORESTES

Valami ilyesfélét diktál a mi büszkeségünk is: korrump államférfiakkal nem szabad tárgyalni. Ha megegyezünk velük: oda az erőnk. Mindnyájan kis-menelaoszok leszünk. Én nem akarok kis-menelaosz lenni. Nagy se.

HELÉNA

Pedig rá hasonlítasz. A családban te hasonlítasz a legjobban a nagybátyádhoz.

ORESTES

Miben hasonlítok?

HELÉNA

Tudom is én. A hajad...

ORESTES

Te fiú, gyere ide! Nyírd le a hajam.

A FRÍG FIÚ

Szép hajad van. Mielőtt lenyírom, megsimogathatom?

ORESTES

Amit lenyírtál, azt simogathatod.

A FRÍG FIÚ

Az már nem ugyanaz... Mondd, és ha befesténém?

HELÉNA

Ennyire utálsz Menelaost? Ő volt a legszebb férfi Spártában!

ORESTES

Hagyd a fenébe a hajam! Csak a lelkem ne hasonlítson az övéhez.

HELÉNA

Tíz éven át harcolt a hűtlen asszonyáért. A legjobb férj.

ORESTES

Tróját ne emlegesd! Nemcsak a háborút gyűlölteti meg velünk, hanem a szerelmet is ha ilyen vérontásnak lehet az okozója.

HELÉNA

Nem tudom, öcsike, melyikünk bűnei kiáltanak inkább az égre.

ORESTES

Téged tízezer elesett katona árnya vádol az alvilágból.

HELÉNA

Egy nő számára ez még egyfajta sikernek is tekinthető. Tízezer fiatal férfi! Honnan tudod, hogy nem örömmel haltak meg? Majd olvasd el Homeroszt.

ORESTES

És a tízezer katonának az anyja, nője, gyereke? Őket is add össze. És azt ne mondd, hogy az ő könnyeik örömkönnyek.

HELÉNA

Tudom én is, mi a gyász. Amikor az én szép Párisom elesett.

ORESTES

Akkor se éreztél bűntudatot?

HELÉNA

De... Azért az egyért

Csend.

Látod, Orestes, felesleges nagy számokkal dobálózni. Engem is csak egy árnyék vádol igazán... Téged is csak egy. A többi nem számít.

ORESTES

Ő nem, ő nem! Ő engem nem vádol! Álmomban ő nekem megjelenik, szól hozzám, a hajamat simogatja... Még a máglyáról is leszállt. Megcsókolt.

HELÉNA

Megcsókolt? Az lehet, hogy én voltam, Orestes... *Megcsókolja.* Ilyen volt?

ORESTES

Csend. Azt hiszem, a te ágyad forróbb lehet a máglyánál.

HERMIONE

Az egyik függöny mögül be. Mint aki mindent kihallgatott. Persze. Ezért égnek porig körülötte a városok.

HELÉNA

Hát erre aztán ráférne egy kis tűzvész. Itt mindennek vér-, hulla és dohszaga van. Itt állt a fürdőkád, amelyben szegény apádat ledöfte az anyád, miközben sikálta hátáról a trójai háború porát... Az anyádat hol ölted meg Orestes?

ORESTES

Ugyanitt.

HELÉNA

És Egistust?

ORESTES

Fontos?... *Az egyik függöny felé.* Ott.

HELÉNA

Itt nem merek kinyitni egy szekrényt. Félek, hogy egy csontváz esik ki belőle.

HERMIONE

Odaát az ebédlőben ette meg Thiestes bácsi a gyermekeit... *Nevet.*

ORESTES

Pofon üti. Viccelni azért ne viccelj rajtunk, hallod?... Te itt jól éltél az anyám mellett, amíg Elektra a cselédekkel súrolt, mosott, és én meg emigrációban bolyongtam. Ott találtuk ki ezt a dalt... Mindenki úgy hallhatja, szép kitaláció, a Fialalok Városa, egy utópia. És én ha hallom, erre a véres, mocskos városra gondolok. Erre a nevetséges szülővárosomra.

PYLADES

Odafönt közben már a Fialalok Városáról énekel.

*Kel
la
vár
os,
kell
a
vár
os:
me
gta
nul
ni
elfe
led
tük,
ho
gy
a
sár*

*is,
ho
gy
a
vér
is
mo
sha
tná
tisz
tár
a
test
ünk
.
Ba
rik
ád
ból
utc
akő
les
z,
ter
mő
fől
d
les
z
ágy
úcs
őbe
n,
és
vir
ág
les
z és*

jöv
ő
les
z,
ne
m
hul
l
plu
ton
az
eső
ben
...

HERMIONE

Ne haragudj, Orestes.

ORESTES

Különben is, az igaz, hogy Thiestes ette meg a gyerekeit, de nem tehetett róla szegény. A nagyapám sütötte meg neki. Ő is tálalta fel őket... Ha nagyon nevetetnéked van, akkor csak neved, bánom is én. Olyan sorozatban jön a szörnyűség egymás után, hogy a végén már csakugyan csak nevetni lehet. Mondjam tovább, hogy mi is történt Thiestesszel?

HERMIONE

Hagyj már békén!... Mi történt vele?

HELÉNA

Megnyúzták? Kerékbe törték?

ORESTES

Á! Őt is megsütötték... *Elfogja valami ellenállhatatlan nevetés.* Ez már egy ilyen család! És a fiával mi történt? Na? Hát ő volt Egistus. A mamám szeretője. Akit én kinyírtam. Ott! Nem is

értem, hogy egy tisztességes úrilány – a te nénéd is az volt, Heléna, ti híres jó családból vagytok – hogy jöhetett ide feleségnek? Szegény mama! Hermione, te nem féltél, amikor kislánként idehoztak nevelőbe? Nevelőbe! Mekkora voltál? Még talán tízéves sem. Nagyon sírtál?

HERMIONE

Hétéves voltam. És nem volt ki után és mi után sírnom. Az olyan volt, mintha már árva lettem volna.

HELÉNA

Erre elfordul, és csendesen kimegy.

HERMIONE

Én az első perctől kezdve szerettem itt lenni.

ORESTES

Miért bántod az anyádat? Nem kell őt bántani.

HERMIONE

Tudod mit, Orestes? Ne akarj te engem tanítani a gyermeki szeretetre...

ORESTES

Ne gúnyolódj!... Tőled duplán fáj.

HERMIONE

Átöleli. Nem gúnyolódom... Féltékeny vagyok... Miért véded őt? Őt imádod?

ORESTES

Nem.

HERMIONE

Mindenki őt imádja. Az apám ma is olyan szerelmes belé... Imádja!

ORESTES

Felesége.

HERMIONE

Az nem ok.

Az ének odafent elhallgatott. Kintől Elektra sikolya.

ELEKTRA

Beront. Pyladest meglőtték! Láttam szállni feléje a nyílveszőt...*Megragadja Hermione haját.* Ha baja lesz, ezt nem éled túl!

ORESTES

Már ugrik is a lépcsőhöz. Mászik fel. Pyladesem!

ELEKTRA

A tűszok dögöljenek meg!

PYLADES

A lépcsőn már fut lefelé. Kezében egy nyílvesző, lengeti közben.

ORESTES

Hála Apollónak – Pylades él! Ereszd el Hermione haját, édes Elektra!

PYLADES

Levél jött Menelaostól...

ELEKTRA

Mit leveleztek ti azzal a sima nyelvű hóhérrel? Talán nem ő kérte a kivégzésünket is a bíróság előtt? Adjátok ide a levelet! Dobom a tűzbe olvasatlan.

PYLADES

Lengeti a levelet, úgy olvassa, recitálva. „Családom valamennyi tagjának életéért és testi épségéért a legmélyebb aggodalomtól vezettetve, beleértve kedves unokaöcsémet és húgomat is”... – Mit szólsz hozzá, Elektra, „kedves”?

ELEKTRA

Amilyen hazug, hogy engem kedvesnek tart, olyan az egész levele.

PYLADES

Folytatva, recitálva. „...küldöttet menesztek hozzátok. Nyissátok meg neki a gigászoktól épített ősi palota kapuját...”

ORESTES

Figyeled, Elektra? Micsoda fennkölt stílus, micsoda archeológiai tájékozottság! Az ember nem is várná ezt egy idegen hatalom tábornokától.

PYLADES

Ezt a palotát csakugyan gigászok építették? Hû!

ELEKTRA

És Menelaos fogja felgyújtani, a nagy archeológiai tájékozottságú tábornok. Már ott állnak a kátrányoshordók a palota négy sarkán. Ne olvassátok tovább azt a levelet!

PYLADES

Nincs is tovább! *Leugrik a hágcsóról.* A rokoni, férji, atyai üdvözetek a végén elmaradtak. A lényeg az, hogy tárgyalni akar, parlamentert küld.

ELEKTRA

Csapda. Nem szabad be se engedni.

ORESTES

De. Meg kell hallgatnunk, mit ajánl.

ELEKTRA

Akármit ajánl. Az ajánlata meg fog osztani minket. Még itt sincs, és máris vitatkozunk.

PYLADES

Kompromisszumot fog ajánlani. És arra mi majd kitalálunk egy kontrakompromisszumot. Ő egy rekontrát...

ELEKTRA

Kompromisszumokra nem lehet felépíteni az Ifjúság Városát.

Kis csend.

HERMIONE

Csendesen. Nagy szót mondtál ki, Elektra.

ORESTES

Vigyázz, Hermione, mielőtt helyeselni kezdenél Elektrának. Ismerem őt. A nagy szót csak ezután fogja kimondani. Ő már akkor tudta, hogy meg fogom gyilkolni az anyámat, amikor én még azt nem is sejtettem. Na, Elektra, elő a farbával!

PYLADES

Mit javasolsz, Elektra?

ORESTES

Milyen véres munkát kéne megint elvégeznem? Nyögd ki már!

ELEKTRA

Egy ilyen trójai háborúban edzett hadvezérrel csak kemény érvekkel lehet tárgyalni. Ennek más nem imponál.

ORESTES

Én nem is akarok neki imponálni...

ELEKTRA

Mit akarsz akkor?

ORESTES

Egy várost, amely a miénk lesz. Hallottad...

ELEKTRA

Kövekből? Igazi várost? Vagy csak úgy énekelni róla?

PYLADES

A refrént már visszaéneklük nekem az argosi fiatalok. És Menelaos katonái is.

ELEKTRA

Kérlek, ne hatódj meg, amikor majd hallod, hogy Menelaos is éneklük utánad a refrént. Borotválkozás közben már talán ezt dúdolgatja ő is. És majd erre menetelnek a katonái is egy új Trója alá. Az ő fiatal katonái! Mert ha tudni akarod, az effajta tábornokok számára nincs más városa a fiataloknak, csak amelyiknek a falai előtt fűbe haraphatnak. Csak Trója! Mindig valahol valamiféle Trója! Mert az van. Az lesz. Az akad. És ha nincs, csinálnak.

PYLADES

Vágjuk talán le valamelyik túsznak az orrát, vagy a fülét, és küldjük vissza neki erre a nyílvevőre tűzve? A túszedők így szoktak keményen érvelni.

ELEKTRA

Azon az úton, amin mi elindultunk, ez már kevés. Mi egy anyagyilkolással kezdtük!

Csend.

ORESTES

És most kit kéne legyilkolnom?

ELEKTRA

Az egyiket a túszok közül.

Csend.

A másik még mindig elég lesz tárgyalási alapnak.

Csend.

HERMIONE

Erőt vett magán. Élénken. Tárgyalási alapnak jobb lesz, ha az anyámat hagyjátok meg. Csak őt imádja igazán az apám.

ORESTES

Te képes volnál feláldozni magad, Hermione?

HERMIONE

A Fialatok Városáért...

PYLADES

Egy okkal több, hogy a te életed próbáljuk megkímélni.

ELEKTRA

Ügyes vagy, Hermione! A végén még te leszel a Fialatok Városa királynője.

Valaki veri kint a kaput.

PYLADES

Kopog a kapun a parlamber!

ORESTES

Csak várjon... Sorsot húzunk, hogy kit dobjunk a lába elé.

HERMIONE

Olyan nehéz eldöntened, hogy melyikünket szeretsz jobban?

ORESTES

Kettétépi Menelaos levelét, jelet tesz: egyikre is, másakra is, bedobja valamilyen sisakba. Hívjátok ide Helénát is. A Szép Helénát...

Kint verik a kaput.

ORESTES

Nyughasson! *Rázza a sisakot.*

HELÉNA

Be. Klytaimnestra díszrubájában. Úgy látszik, mégiscsak igaza volt Kasszandrának.

ORESTES

Amelyik túsznak nevét kihúzó ebből a sisakból, annak most meg kell halnia, hogy Menelaos küldötte lássa, nálunk nem babra megy a játék...

HERMIONE

Megint búcsúzhatunk, anyám. Hiányoztál. És az alvilágban is hiányozni fogsz.

HELÉNA

Ne félj, kislányom. Mind a két papírra az én nevemet írta Orestes.

HERMIONE

Honnan veszed?

HELÉNA

Csalni fog...

ORESTES

Olvassa. Heléna!

HELÉNA

Egy mozdulat: ugye mondtam. ...Szeret téged.

HERMIONE

Hirtelen boldogságában anyja nyakába ugrik.

HELÉNA

Jelzi, hogy ez búcsúcsók is. ...És most menj el! Mintha egy kisbabának mondaná, úgy int a lányának. Pá!

HERMIONE

Abogyr hátrál kifelé, visszaint, szinte automatikusan. Pá! Eltűnt.

Csend.

HELÉNA

Határozottan. Elektra is menjen el.

ELEKTRA

Láttam én már ilyet.

HELÉNA

Ha én férfiakkal vagyok együtt – szeretõimmel, vagy gyilkosaimmal –, nem szeretem, ha akkor nõi szemek lesnek...
S hogy Elektra mozdul, kitör: Ez nem színház!

ELEKTRA

Szó nélkül el.

Csend. Most tulajdonképpen zavarban vannak hogy is kezdjenek hozzá. Mintha csakugyan olyasmiről volna szó, hogy ki vetkőzzék le elébb. Van amikor akár egymásra is nevethetnek, zavarukban vagy bocsánatkérőleg. De ahogy beszélni kezdenek: nincs felesleges szó.

HELÉNA

Itt?

ORESTES

Itt.

HELÉNA

Ahol Őt?

ORESTES

Nem zavar?... Mint amikor az ember magától értetődő dolgokra kérdez rá.

HELÉNA

Sőt... Majd csendesen. Ha már nem mentem ki ma a temetőbe, egy szál virágot letenni szegény anyád sírjára... Ez is egy neme lesz egy síri áldozatnak. Egy halállal tartozom nővéremnek.

ORESTES

Van előtte valami... Gondolkozni kell a szón, hogy ne legyen kínos: óhajod?

HELÉNA

Fejét rázza. Nincs.

PYLADES

Zene? Ima?

HELÉNA

Nincs. Nincs, nincs!... Mégis, azt mondtad, hogy a nővérem sokáig kínlódott. Az ilyesmit nem lehetne elkerülni?

PYLADES

Orestesre. Akkor még nem volt neki kellő gyakorlata.

HELÉNA

És most már belejöttél?

ORESTES

Hát... Majd elvállik.

HELÉNA

Ha ilyen bizonytalan vagy...

Verik a kaput odakint.

PYLADES

Jó volna sietni. *Orestesnek sűg.* A kardot!

ORESTES

Persze. *Előveszi.*

PYLADES

Heléna nem látja, mutatja Orestesnek: legyen rámenős.

HELÉNA

Hogy tartod azt a kardot? Látszik, hogy nem voltál katona. Az anatómiát tudod legalább? A női test anatómiáját? *Fésülködőasztalkájáról rúzszt vesz fel, derékig szétnyitja köpenyét, s egy szívet rajzol a szíve fölé.* Ide... Nehogy vaktában vagdalkozz!

*Csend. Kitör. És ne fordítsd el a fejed... Már szinte magánkéivül.
Nem vagyok az anyád!*

ORESTES

*Térdre esik előtte, ölébe rejti arcát, s – első játékaik ismétlése ez? –
belecsókol.*

HELÉNA

Felnevet. Nevet, nevet.

PYLADES

*Mintha egy röpké fohászra eltelnék Apollóval. Aztán nesztelenül a
kacagó Heléna mögé lép – talán egy araszniai dobogó is van ott, s szép
komoly, figyelmes isteni nyugalommal beledöfi hátulról – felülről – Heléna
nyaka tövébe azt a nyílvesszőt, amelyik a postát hozta. S ugyanabban a
pillanatban elkezdni susogni, mondani, majd kiáltani, végén ordítani
Heléna fülébe. Halhatatlan vagy... Halhatatlan vagy...
Halhatatlan vagy!... Halhatatlan!*

*Az összecsupló Helénát karjai közt tartva – az araszniai dobogóról
maga is lelépve – leengedi a holttestet a földre.*

ORESTES

*Elhengeredett az összeroskadó Helénától, de a földön maradt,
onnan mondja. Mit csinálsz?*

PYLADES

*Még mindig ott arcán az apollói komoly derű, az isteni serenitás.
Eutanázia... Nézd, úgy mosolyog, mint egy halhatatlan.
Lefektetni a földre.*

ORESTES

Négykézláb odamegy hozzá, nézi. Vége van?

PYLADES

Vége.

ORESTES

Megérinti Heléna szemét, talán lezárja. Ennyi a halál?

PYLADES

Csendesen. Apolló napjának gyilkos sugarai közül az egyik megérintette... Nem is vérzik... Ennyi.

ELEKTRA

Megjelenik a függönynél. Mi ez a csend?

ORESTES

Még mindig a földön, piszt int.

FRÍG SZOLGÁK

Mezítláb, nesztelenül beosontak. S letérdelve Heléna mellé, fehér lepedőt borítanak a holttestre. Közben halk, keleti gajdolással gyöngéd szavakat suttognak a fülébe. 'Trójai királyfi szép felesége – miért kellett neked görög földre visszajönnöd?... Miért kellett neked az alvilágba lemenni?... Te szép aranyhajú?'

ELEKTRA

Most lép csak beljebb, s most látja, mi történt. Ilyen hamar?... Vége?... Nem mozog? Csend. Nem bírja, kitör. Mindig, mindenben ilyen szerencséje volt! S még halálában is!... Mindent megkapott az élettől. Övé volt mindig a legszebb férfi! És a leggyorsabb halál!

ORESTES

Feltápászkodik. Nemcsak a férfiak, az istenek is szerették. Csak állnak.

FRÍG SZOLGÁK

Halk, dünnnyögő lamentálásuk. Léda lánya nálunk volt boldog tíz hosszú éven át... Ott volt ő otthon, a szép aranyhajú...

Kintről valami katonai jelzés.

PYLADES

A parlamentter! Int a szolgáknak. Vezessétek be! S egy fekete kendőt is dob oda nekik. Egy szót se.

FRÍG SZOLGÁK

Kifutnak.

A három fiatal mereven áll, lábuknál a fehér lepedővel letakart Heléna teste.

MENELAOS

Bekötött szemmel, hogy a kendő az arcát is eltakarja, fehér zászlóval, be. Békét hozok! Kis csend. Nem akarjuk, hogy ártatlan áldozatok vére omoljon.

Erre sincs válasz. A fiatalok némán, szinte megkövülten állnak.

MENELAOS

Mint akin kezd úrrá lenni a szorongás. Nem tudja, hol van, van-e valaki még jelen. Tapogatózva megindul, de amikor majdnem rálépne a felesége holttestére, Orestes elkapja a karját, s a fülébe ordítja.

ORESTES

Trója után ki mondhatja ártatlannak magát?

MENELAOS

Ahogy riadalmán úrrá lesz, Orestes markában, lihegve. Megismerem a hangod, Orestes. Te valóban nem mondhatod ártatlannak magad. A nép ítelt fölötted. E város törvényei

szerint te hat hét óta halott vagy. Halott vagy, együtt a nővéreddel.

ELEKTRA

Gúnyosan. Itt vagyok!

MENELAOS

Két szökésben lévő halott. Most már megtanultuk, hogy az ilyenek nagyon veszélyesek. A legelvetemültebbek.

ORESTES

A mi elvetemültségünknek a neve: „Menelaos”. Apánk öccse, akiben csalódtunk.

MENELAOS

Indignálódva. Ti minden értékrendet felforgattok. Menelaosnak szobra áll szerte Görögországban. Menelaos ennek a háborúnak egyetlen... igazi... És ha még úgy vigyorogtok is azzal a ti cinikus vigyorgásokkal, akkor is kimondom... *Bekötött szemével: feltételezi, hogy vigyorognak rajta.*

Pedig most nem is vigyorogtak.

PYLADES

Parlamenter nem sértegeti a túszedőket.

MENELAOS

Engem te ne oktass protokollra, Pylades!

PYLADES

Én nem protokollra akarlak oktatni, hanem arra, hogy vigyázz az életedre.

MENELAOS

Mintán nyelt egyet. Igen, úgy jöttem ide, hogy kockáztatom a magam életét is. Előfordult már a történelemben, hogy barbárok nem respektálták a fehér kendőt, s felkoncolták a parlamentereket. De talán ennyire mégse lesztek elvetemültek.

ORESTES

Talán ennyire még leszünk *Menelaosok*.

ELEKTRA

És minek köszönhetjük ezt a halált megvető megtiszteltetést?

MENELAOS

Szeretném a feleségem kiszabadítani.

Csend.

ORESTES

Csak szájmozgással, a másik két fiataltól kérdezi. Ki mondja meg neki?

Egy ilyen pillanatra Arany János azt mondta: „Csupán a szemek szavaznak”.

PYLADES

Ő már szabad.

Odakint Heléna fríg szolgálói keleti hangszereiken azt a dallamot játsszák halkán, amelyet énekeszóval itt intonáltak.

MENELAOS

Kezd eltelni reménnyel. Tapogatózik a hang felé. Azt mondod, hogy a tárgyalás végén magammal is vihetem őt?

ELEKTRA

Mi nem akadályozzuk meg, hogy magaddal vidd őt.

MENELAOS

Örülök, hogy ezt hallom. Nem szeretek úgy tárgyalni, hogy csak a végén derüljön ki: nem volt miről tárgyalni.

ELEKTRA

A tét itt van.

MENELAOS

...Hallom is. Ez a feleségem kedves dala. Gyönyörűen szokta énekelni... *Talán azt várja, hogy meghallja Heléna énekét. Nem bír magával – kiáltja. Heléna!*

PYLADES

A parlamenter nem kiabál.

MENELAOS

...Hol van Heléna? Itt van a palotában?

ELEKTRA

Itt.

MENELAOS

Egész balkan. Heléna?... Nem itt van? Nem válaszol.

PYLADES

A túsok nem szoktak válaszolni... A túsoknak lehet hogy be van ragasztva a szája. Esetleg nincs magánál. Esetleg nem él. Esetleg nincs kedve felelni neked.

MENELAOS

Tíz éven át harcoltam érte. Most megalázkodom érte. A spártai büszkeség bár tiltja, bejöttem ide, és tárgyalok a túszedőkkel. Mit kértek?

ORESTES

Argost.

MENELAOS

Minek nektek Argos? Hogy felforgassátok benne a megszokott rendet?

Csend.

Aztán az egész Hellaszban?

Csend.

Argos az enyém.

ORESTES

Spárta a tied. Trója a tied. Nem elég?

MENELAOS

Spárta nekem a hites feleségem. Tróját meghódítottam, elég sokáig ostromoltam. Az enyém lett. Argost megörököltem. Kisázsiaiban megszoktam a többnejûséget. *Nevet.* Nekem semmi sem elég.

ELEKTRA

Azért jöttél talán, hogy férfierõddel dicsekedj?

MENELAOS

Sok mindennel dicsekedhetnék. Ennek a háborúnak én vagyok az egyetlen... *Elhallgat, majd büszkén kivágja a legnagyobb szót.* Engem az istenek szeretnek!

ELEKTRA

Akár a földre is vetheti magát, úgy kiáltja. Boldogtalan!

MENELAOS

Legközelebbi családtagjaim – és most velem együtt – a ti kezeitek között vannak. De a javaslat, amit teszek, mindkét tárgyaló fél számára előnyös... Mi volna, ha egyesítenénk Spárta és Argos sorsát – *Próbálja vakon betájolni és megnyerni Pyladest.* és Phokisét! – a következő generációban is. Vérségileg. Én azért vagyok jó diplomata, mert mindig családban gondolkozom. Nekem a háziboldogság minden... Ezért minden kompromisszumra hajlandó vagyok.

ELEKTRA

Te örült nagybácsi... Mi nem vagyunk hajlandók semmiféle kompromisszumra.

MENELAOS

Te mondasz örültnek engem? Ti, ti, ti nem vagytok az eszeteknél!

ORESTES

Szerinted bizonyára nagyobb ésszerűségről tennénk tanúságot, ha jól nevelt ifjú idiótákként meginnánk azt a méregpoharat, amit mint enyhe ítéletet kivívtál számunkra a bíróság előtt – ó, Menelaos!

MENELAOS

Az én kompromisszumom épp azt célozná, hogy azt a méregpoharat elkerülhessétek – esetleg.

ORESTES

Miről mondjunk le, cserében? Argosról?

MENELAOS

Arról se. Sőt. Csak arról, hogy ezek helyett a kövekből épült falak helyett mindenféle légvárat építsetek.

PYLADES

Dúdolja.

*Me
gm
ara
dni
! és
föl
ad
ni
soh
a
ne
m
fog
juk
a
vár
ost
...*

ORESTES

Amíg ti Trójánál háborúztatok, mi felnöttünk...

MENELAOS

Felnőttetek. Tehát itt az ideje, hogy benőjön a fejetek lágya.

ORESTES

Ujjain számolja ő is. Ajax bácsinak, aki kardjába dőlt, neki benőtt a feje lágya. Palamedes bácsinak, akit hamis váddal kivégeztetek, neki benőtt a feje lágya. Odysseus bácsi a tengeren bolyong, hiába várja őt otthon hű Penelopéja. Egy ilyen okos embert. Hát ha valakinek, neki aztán benőtt a feje lágya... Említésre se érdemes apámnak is benőtt a feje lágya. Azért volt olyan nehéz agyonverni őt itt ebben a teremben... A fürdőkádban.

MENELAOS

Ebben a teremben? Kitör rajta az eddig féken tartott pánik. Hol vagyok? Miféle teremben? Robanna, átbukik Helénája testén, észre sem veszi. Felugrik. Tapogatózónék kijelé. Merre? Letépi végre szeméről a fekete kendőt.

Vele szemben, arasznyira, három arc. A három gyűlölt fiatalnak arca. Orestes kezében ott a kard is...

A három fiatal ugyanis szintén ugrott, amikor Menelaos ki akart törni. Terelték, elkapták, bekerítették... közben volt egy pillanat, amikor Pylades odadobta Orestesnek a kardját.

És most, leblokkoltan, bármerre villan is Menelaos szeme: Orestes, Pylades, Elektra – moccanatlanul, rászegzett tekintettel, nekiszegezett karddal.

Gyilkos gyűrű.

Ebből kitörni?

Egy néma perc, és Menelaos próbál „oldani” – mintha mi sem történt volna. Akár egy turista, aki figyelemmel adózik a görögországi útikalauzok háromcsillagos látnivalójának.

MENELAOS

Kilép a rászegződő tekintetek keresztüzből. Szinte „nonsalanszal”. Micsoda falak! Kora mykénei stílus... de az ugye csak legenda, hogy ezt még a titánok építették?

ORESTES

Sértődött argosi királyfi. Természetesen. Csakhogy családomban már ezer esztendeje tartja magát ez a legenda.

MENELAOS

Itt szoktak hát történni azok a véres családi gyilkosságok, amiket a közönség sohasem láthat, csak egy hírnök számol be róluk...

PYLADES

Igen, Menelaos, itt szinte a színpalak mögött vagyunk. Ott a sarokban a vérfürdőkád, amelyben Agamemnon bátyád halálát lelte. Orestes kezében ott a kard, amellyel...

MENELAOS

Hagyd! Ismerem azt a száz tragédiát, amelyet ebben a rémcsaládban a legenda számon tart. Thyestes lakomájától, aki saját gyermekeit... – ha nem tévedek.

ELEKTRA

Téved. Már a százegyediknél tartunk tragédiákban.

PYLADES

Érdekel? Hogy ezt ne hírnöktől halljad... Zene!

A zene fölerősödik. Más hangszerek is. Idegizgatóak.

MENELAOS

Jól mondod, Pylades. Színház az, amit ti itt csináltok – s már hányadik hete? Zenés színház.

PYLADES

Orestes, te köszörülöd a kardot. Ma még szükséged lesz rá. Kerek hat hete csináljuk mi ezt, ó, Menelaos, és most

tartunk a végkifejletnél. Orestes köszörül, én odafent éneklek a
dalt a Fiatalok Városáról... *Énekel, improvizál.*

*Kel
l a
vár
os,
kell
a
vár
os,
kell
a
bék
e,
kell
a
bék
e,
ha
a
bék
e
gic
cs
ma
dár
is
...*

Egy rímet ide, Orestes!

ORESTES

...ha a béke giccsmadár is – és a héják eledéke! *Hirtelen
Elektrához.* Imádkozz!

ELEKTRA

Azt se tudom, ki vagyok, és kihez imádkozzam. Mire felnöttem, elveszítettem a hitem az istenekben.

PYLADES

Az istenek azért szerethetnek téged. Az vagy, akit az istenek szeretnek.

ELEKTRA

Ha szeretnek, akkor előbb adják nekem a világ legszebb férfait!

PYLADES

Már mind a tiéd volt. Most imádkozz a könnyû és gyors halál istennőjéhez: Szent Eutanáziához!

ELEKTRA

Ja? Jó! *Heléna-pamflet*. Kegyes istenek, akiktől mindent megkaptam az életben, segítetek át fájdalom nélkül az utolsó pillanatomon, ámen! Jöhetsz, Orestes!

MENELAOS

Hát ha nektek van bátorságtok előadni anyátok halálát – ez érdekel. De hiába imádkozott a szerencsétlen. Azt beszélik, hogy még lent a vízivárosban is hallani lehetett órákon át a sikoltozását.

ORESTES

Majdnem mosolyog. Nekem egyetlen mondat cseng a fülemben. Amikor gyűjtöttem az erőt, hogy ezt a kardot belemerítsem, akkor mondta: „Nem vagyok az anyád!” És utána hang nélkül – egyetlen hang nélkül halt meg!

MENELAOS

Szívesen elhinném. De mindenki beszél a sikoltozásról, ami betöltötte az egész várost. Nem kell elhagyni.

PYLADES

Marad a sikoly! Menelaos műértő, ő tudja, hogy a hatásos végkifejletnek ezek az elengedhetetlen kellékei; zene, ima, sikoly.

ELEKTRA

Sikít.

PYLADES

Csitt! Mit hisztizel? Majd ha meglátod Orestes meztelen kardját, akkor sikíthatsz.

MENELAOS

Azt mondjátok, hogy a boldogtalan nem is sejtett semmit?

ORESTES

De. A boldogtalannak reggel az volt az első szava: „Ma megöltök?”

MENELAOS

Talán egy isten megjelentette neki.

ORESTES

Kasszandra.

MENELAOS

Annak egy szavát se lehet elhinni!

ORESTES

Én is ezt mondtam.

A fiatalak ezen most nevetnek.

MENELAOS

Rajtatok is meglátszik, hogy apa nélkül nőttetek fel. Amíg mi Trójánál harcoltunk, nem volt aki móresra tanítson titeket... Tudjátok ti, hogy mi a spártai nevelés?

Ez a Menelaos csak bohóctréfát érdemel.

PYLADES

Menelaos hangján folytatja. Az atyai pofon, az hiányzik nekünk! *Pofon üti Orestest.*

ORESTES

Menelaos hangján. Szedte-vette! Neked meg a spártai mogyorófacsalca! Tartsd a feneked! *Kardlapozza Pyladest.*

ELEKTRA

Sikít.

PYLADES

Miközben Orestes fenekeli. Te meg most megint mit sikíatsz?

ELEKTRA

Látom Orestes meztelen kardját!

MENELAOS

Kibuggyant belőle a röhej, de erőt vesz magán. Ez azért mégse bohóctréfa! Nézze meg az ember!

PYLADES

Sírni kezd.

ORESTES

Miért sírsz, Pyl? Fáj?

PYLADES

Nem azért sírok, hanem azért, mert nincs sikerünk bohóctréfáinkkal a nagy hadvezér előtt.

ORESTES

Akkor folytassuk neki azt, amit elkezdünk. Attól a szívnek meg köll szakadnia. *Helénát utánozza.* „Ma megöltök?”

MENELAOS

Megérdemelnéd! Te anyagyilkos lány!

ELEKTRA

„Ma megöltök?” ...Jó? Vagy nem így kezdte?

ORESTES

Ezekkel a szavakkal, de valami egész más hangsúllyal. Könnyedén vetette oda: „Ma megöltök?”

MENELAOS

Hogy te is hogy megérdemelnéd! Te fiú!

ELEKTRA

„Ma megöltök?” Most jobb?

ORESTES

Fejét rázza. „Ma megöltök?”

MENELAOS

Meg, meg, meg...

PYLADES

A parlamenter nem fenyegetőzik.

ORESTES

...„Ma megöltök?”

PYLADES

Tökéletes! Add oda a kardot Elektrának. Köszörülje tovább. Ő lesz Orestes.

ORESTES

Odadobja kardját Elektrának. Úgyis mindig fiú szerettél volna lenni.

ELEKTRA

Én nem tudom, mit kell csinálni. Engem hamar kiküldtek innét.

ORESTES

Senki se tudta, hogy mit kell csinálni... Mindnyájan zavarban voltunk.

MENELAOS

Hát így, színpalak mögül nézve, csakugyan színesebb a gyilkosság, mint ahogy a hírnök szokta elmesélni. Aki ráadásul, rendszerint, nem is a legjobb színész. De nem hosszú ez kissé?

PYLADES

Ne félj, Menelaos. Rövid lesz. *Abogy Orestest unszolta, Elektrának súgja.* Rajta!

ELEKTRA

Orestes-Helénának. Te asszonytestbe bújt szörnyeteg!

ORESTES

Kiszól a Heléna-szerepből. Jaj de rossz Orestes vagy te! Ilyet egy Orestes soha nem volna képes mondani egy nőnek. Pláne egy görög királynőnek.

ELEKTRA

Én igen!

ORESTES

Lángol a szemed megint. Mi vagy te? Bosszúszomjas erylennis?

ELEKTRA

Azzal a kihívó-lefegyverző mosollyal, amellyel egyszer már mondta ezt. „Az vagyok.”

Csend.

ORESTES

Látod, ilyenkor csakugyan félek tőled. Te kivégző angyal *Helénaként*. „Jaj, hogy tartod azt a kardot? Látszik, hogy nem voltál katonal!”

MENELAOS

Nevet. Nem főzőkanál a kard! Próbálja mutatni Elektrának a kard fogását.

ORESTES

Itt volt egy ajakrúzs... még az előbb.

PYLADES

Fölvesszi a földről. S Orestes mellére rajzol vele egy vörös szívet. Közben Elektrához. Hogy tanulj egy kis anatómiát. Utólag még Orestes két orcájára is odanyom egy-egy piros foltot.

ELEKTRA

Nekem is! Nekem is! *Szétnyitja ruháját.*

ORESTES

Igen, igen, hadd lássa mindenki, hogy milyen tiszta volt a szíve szegény Orestesnek.

PYLADES

Miközben kidekorálja Elektrát. Szép vagy, te meztelen szívű... Elektra is kap az arcára is egy kis pirosítót.

MENELAOS

Nála maradt a kard. Ettől mindjárt derűsebb is. Most olyan egyformák vagytok, mint két testvér.

Elektra és Orestes egymással szemben, mintha most fedeznék föl egymást.

ORESTES–ELEKTRA

...Mint egymás tükörképei!

Egy lassú táncmozdulat. Várja, mi lesz. Elektra ugyanúgy mozdul. Ezen egyformán elmosolyodnak. Zenére: pantomim.

MENELAOS

Akciót! Jöjjön az a sikoly! Azt várom. Ki fog sikoltani?

PYLADES

Mindig, aki kérdi.

MENELAOS

Azt ígérted, rövid lesz.

PYLADES

Az élet rövid, a művészet hosszú. Nem hallottad még?

MENELAOS

Marhaság! Hat hete vesztegel itt a flotta, a hadsereg. A legütőképesebb ma a Földközi-tenger keleti medencéjében. Helénáért romboltuk le Tróját. Helénát visszavívtuk. Hol van Helénám?

PYLADES

Tűz, tűz...

ORESTES

A zenére Heléna trójai dallamát dúdolja.

KASSZANDRA

Be, szabóollót csattogatva. Öt keresem én is, Páris fivérem kurváját, gyilkosát! Hadd nyírjam le azt a híres szép szőke haját, mielőtt a máglyára teszik. Miatta rombolták le Tróját. Miatta ölték meg apámat és minden fivéremet... miatta kerültem rabszolgasorsra én is... anyám is... Orestes előtt, aki tovább énekel. Te nem vagy Heléna, hisz te élsz...

ELEKTRA

Felnevet. Ugyanúgy, mint amikor észrevette, hogy Heléna hogyan spórol a hajával. Add ide azt az ollót és bebizonyítom neked, hogy én vagyok Heléna... Átvesszi az ollót és utánozni kezdi azt a jelenetet, bohóctréfabé. Levágom tőből a hajam és elküldöm szegény nővérem sírjára... Csak épp egy arasznit hagyok meg belőle... Még lejjebb csúsztatja az ollót. Egy arasznit küldök el neki... Egy ujjnyit... Az én hajamból ez a csipetnyi is aranyat ér. A semmit, amit levágott, Heléna szemfedőjére szórja.

KASSZANDRA

Eszelősen kacag, akár a földön is ülhet. Épp ilyen volt! Ilyen volt! Így vigyázott a hajára Trójában is a híres világszépe...

MENELAOS

Pusztulj, te halálmadár! *Feléje vág a karddal.*

KASSZANDRA

Elhengergőzik. Fogadd részvéteimet, özvegy király!

MENELAOS

Oda se figyel rá, Elektrára támad. Ne merészed gúnyolni Helénámat te se... Az éneklő Orestesre. És te se!

PYLADES

Ők csak ál-Helénák!

A zene elhallgatott. Csend.

MENELAOS

Körbenéző a mozdulatlan álló fiatalokon. És hová tettétek az igazit?

PYLADES

Tűz... tűz...

MENELAOS

Fellebbent egy függönyt. De a szeme a fiatalokon. Esetleg egy másik függönyt is.

KASSZANDRA

A holttesthez kúszott, s lábtól húzogatja lejjebb róla a lepedőt. Míg csak a feje elő nem tűnik. ...Szálanként tépjétek ki a haját... Minden elesett trójaiért... S ahogy hunyt szemmel felfohászódik bosszúért az égre. Miért szeretitek a kurvákat ti is, ti halhatatlan istenek?!

PYLADES

Csendesen. Nyughass, Kasszandra!

KASSZANDRA

Apolló hangját hallottam! Felugrik. Hol vagy, Apolló?... Szólj, szerelmem!... Hová tűntél? Keresi, halkan, suttogva, áhítattal. Apolló-ó-ó!... Apolló...

MENELAOS

Heléna fejénél állt – vagy térdre is eshetett. Spárta királynéja! Felordít, ordít. Ki tette ezt veled? Ki követte el ezt az égre kiáltó gyilkosságot? Ezt megbosszulom, ha addig élek is, Helénám!

PYLADES

A fríg fiúk zenélnek. Kasszandra imádkozik. És végre az esedékes sikoly is feltört Menelaos torkából. Heléna tragédiája befejeződött. A mienk pedig most kezdődik. Az a bizonyos tragikus finále.

ORESTES

Spárta királynője és kis híján Argosé. A Trójában töltött tíz vidám esztendőkért Argos trónjával akartad jutalmazni őt, Menelaos. A mi holttesteinken át, Menelaos. Neked köszönheti Széphelénád, hogy most ilyen véres holttetem – te vagy az ő halálának a neve: Menelaos... Az égre kiáltó gyilkosság neve: a te hatalomszomjad – Menelaos... *Hisztériásan*. Nem én voltam!

PYLADES

Én voltam. *Elektra mögé lép, baljával átöleli, jobbában a nyílvesszőt magasra emeli. A hegye Elektra nyaka töve felé...*

ORESTES

Elektra lábaihoz veti magát, s ölébe rejti az arcát.

Minden olyan – ez a néma élőkép –, mint volt a Heléna-gyilkosság pillanata.

MENELAOS

Felállt, kezében kard. Farkasszemet néz Pyladesszel. Most fogja legyilkolni.

PYLADES

A lányodra is gondolj, Menelaos.

Csend.

MENELAOS

Földre dobja a kardot. A feleségem nem tudom feltámasztani... Nézi a három fiatal – meztelen keblű Elektrát, hátravetett feje Pylades ölelésében, előtte térdel Orestes. S kicsit zavarban, de felteszi a kérdést, ami kínozza. Mondjátok, lelketekre... Ugye, csupán meggyilkoltátok őt?... Más nem esett köztetek... vele?

Csend.

Tisztán élt itt?

ORESTES

Feláll. Tisztán halt meg...

FRÍG FIÚK

Be, litániáznak. Tiszta Heléna... Szép Heléna... Szent Heléna... Szûz Heléna... Közben felemelik.

HERMIONE

Be. Hogy irigyeltem őt, hogy milyen sokat tudott élni. Harmincnégy éves csak, és milyen fiatal... Te nálamnál százszor szebb, te nálamnál kétszer hosszabb életû – te aranyhajú!

Helénát kivitték.

HERMIONE

Szenvedélyesen. Mert én még csak tizenhét éves vagyok. Szeretnék élni még másik tizenhét évet. Szeretném megérni a görög királynék átlagos életkorát.

ELEKTRA

Elfelejtetted a görög királylányokét. Antigone is épp tizenhét éves volt, amikor egy ostoba nagybácsi őt is halálra ítélte.

ORESTES

Iphigénia néném még tizenhét éves se volt, amikor a Trójába induló hős vezérek megölték őt. Na, mondd csak el, Menelaos, hogy miért... Hogy kedvező szelet kapjanak a vitorlájukba... *Szenvedélyesen.* Ugye, Hermione, téged nem lesz muszáj meggyilkolnunk?

MENELAOS

Anyádat nem támaszthatom föl, téged megpróbállak megmenteni... Tárgyaljunk tovább arról a „kompromisszumról”.

ELEKTRA

Helénát azért öltük meg, hogy minden „kompromisszumot” veled, Menelaos, lehetetlenné tegyünk. „Világos?”

MENELAOS

Amit ti akartok: légvár! Jó görög szóval: utópia. De ezek az idők nem kedveznek az utópiáknak. Megsúghatom: egy második trójai háború fenyeget. Fialatok vagytok: gyerekeket csináljatok, ne utópiákat!

ORESTES

Ha nem csinálunk utópiákat, a gyerekeinket meg fogják ölni abban a második trójai háborúban.

MENELAOS

Én ma reggel, amikor úgy döntöttem, hogy életemet kockáztatva – parlamenterként, fehér zászlóval – bebocsátást kérek, már kész tervvel jöttem. Merészebbel, mint a ti utópiátok. Arra gondoltam, hogy minden apai tekintélyemet előveszem, és megpróbálom rábírní az én engedelmes kicsi lányomat, hogy menjen feleségül Oresteshez.

HERMIONE

Minden apai tekintélyedet visszateheted...

Hermione is, Orestes is elkezdenek nevetni. Félreérthetetlenül.

ORESTES

Mi ugyanis nem vártunk parlamenterre.

MENELAOS

Ti?... Ketten?

HERMIONE

Pyladesre is értve. Sőt... Mi... Hárman.

ELEKTRA

...Négyen.

MENELAOS

És... És mióta találtak egymásra?

HERMIONE

Az első pillanattól kezdve. Mióta Orestes és Pylades ott fent a várfalon a hátamnak szegezték kardjukat... *Csendesen éneklő, mint aki most próbálja megfogalmazni – megvallani.* „Orestes magva már méhembe zárva...”

MENELAOS

De hisz gyilkosod lehetett volna!

HERMIONE

A szerelem lehet *halálos*. És a halál pedig olyan szép *szerelmes*...

MENELAOS

Hát akkor miért nem nászdalokat énekeltek onnan fentről, a palota teraszáról? „Ó hymen, hymenaion!”

HERMIONE

De hisz mi mindig arról énekelünk. *Dúdolja.* „A szabadságról tanultam ez éjjel – A szabadság fehér falon fehér jel...” Tudod-e, melyik volt az az éjjel? A nászéjszakám.

MENELAOS

Tulajdonképpen örülöm kéne, hogy azt a tervezett kompromisszumot, amelynek kigondolására én annyi álmatlan éjszakát áldoztam, néhány álmatlan éjszakával ti is előkészítettétek.

HERMIONE

Minden éjszaka igyekeztünk előkészíteni.

MENELAOS

Egy spártai lány beszél így?

HERMIONE

Egy spártai Heléna lánya.

MENELAOS

Csak az anyád sorsára ne juss!

ORESTES

Nem akarok többé olyan égrekiáltó bűnöket elkövetni, melyeknek neve: „Menelaos”.

MENELAOS

Ha szereted a lányom, engedd, hogy ő most velem jöhessen.

Csend.

ORESTES

Miért vinnéd el? Menyasszonyom.

MENELAOS

Nem a vőlegény hálószobájában szokás nálunk felkészíteni a menyasszonyt az esküvőre.

HERMIONE

Én tús vagyok. A vőlegényem életének védelmező pajzsa. Mindnyájuké.

MENELAOS

Ez a pajzs csak addig védelmezi őket, amíg a szívemben te ki nem oltod az apai szeretetet.

Csend.

ORESTES

Elmehetsz, Hermione.

MENELAOS

Ezt a szót vártam tőled, Orestes. A nászünnepre majd visszatér a szép menyasszonyod... felvirágozva, illatosan...

ELEKTRA

A hulláink közé.

HERMIONE

Élénken. De hisz megfürdetnek engem majd itt anyámnak kedves masszörjei, virágot is fonnak a hajamba a fodrászai. Az illatszereiről nem is beszélve. Tele van a palota velük. Érzed?

MENELAOS

Alig leplezett sötét iróniával. És ha jól látom, fürdőkád is van itt. Utoljára Agamemnon bátyám fürdött benne.

HERMIONE

Nem vagyok babonás! *Ledobja ruháját, rövid ingben belelép a kádba.*

A fiatalok nevetnek.

ELEKTRA

Tapsol. Meleg vizet!

HERMIONE

A kádban állva énekel. „Fogaink közt a virág is virágdal – és szirma hull, ha fogunk kiverik, mert dalolnánk estétől hajnalig...”

A fríg fiúk közül kettő már boldogan hozza is a meleg vizes dézsát, a harmadik viráglócsolóból hideg vízzel permetezi.

HERMIONE

A forró s hideg vizektől sikongat és föl-fölvacog, s így énekel is közben.

*Kel
l
egy
vár
os,
kell
egy
vár
os,
me
rt*

*fele
dni
me
gta
nul
tun
k.
Kel
la
vér
is,
kell
a
vér
is,
mo
ssa
le
mo
st
vér
es
mú
ltu
nk
...*

MENELAOS

A katonáim szeretik hallgatni ezeket a dalokat. Bár én legszívesebben viaszt töltöttem volna a fülükbe... Pylades, menj föl a toronyba és hirdesd ki Spárta és Argos városának szövetségét.

HERMIONE

A fürdőkádból felbukva, rátapadó kis ingben. A fiatalok városszövetségét.

PYLADES

Félek, mégiscsak viaszt tölt a katonafülekbe Menelaos úr.

MENELAOS

Még fokozottabb az előbbi lappangó iróniája. Vannak nekünk a viasznál valamivel keményebb elnémitő szereink is... Énekelj, amit akarsz, Pylades! Nem szólok én bele a te „apollói” dalaidba... Tedd föl Apolló arany álarcát is. Hadd higgye az a buta baka, hogy egy isten szól hozzája!

KASSZANDRA

Befut az álarccal, csókolja. Szerelmem, Apolló *Aztán megfordítja, mutatja.* Üres. Nincsen benne isten!

PYLADES

Felteszi. Van benne isten.

KASSZANDRA

Te légy Apolló – mindhalálig.

PYLADES

Akkor kihirdetem azt is, hogy én Phokis hercege feleségül veszem kedves barátom nénjét, Elektrát.

A fríg fiúk zümmögik az új nász hírére is az O hymen-t...

ELEKTRA

A miénk lesz a legerősebb városszövetség Hellaszban! Ő is énekelhet egy strófát.

*Kel
la
vár
os,*

*kell
a
vár
os,
hol
a
test
ek
öss
zeé
rne
k...*

A többiek (is, esetleg):

*A
gyö
nyö
r
csa
k,
am
i
pár
os,
öle
lke
zne
k a
test
vér
ek.*

MENELAOS

Színház ez, színház, amit itt csináltok. Aztán versenyezhetünk, mint Dionysos játékein, hogy ki tud hatásosabb csattanóval szolgálni. *El, kint felharsanó katonazenészó fogadja, amely ettől kezdve tart.*

KASSZANDRA

Pyladeshez. Ne menj föl!

PYLADES

Kasszandra! Ezek a te örökös balsejtelmeid! Apollót akarod – a mindent előrelátó istent – jósolni tanítani? *S énekelve megy föl a lépcsőn. Előbb csak dúdolja.* „Fogaink közt a virág is virágdal – és szirma hull, ha fogunk kiverik...”

Amikor már eltűnt a szemünk elől, odafentről majd hallatszik – a katonazenét túlharsogva – a dala:

*Kel
l a
vár
os,
kell
a
vár
os,
kell
a
bék
e,
kell
a
bék
e,
ha
a
bék*

*e
gic
cs
ma
dár
is
és
a
héj
ák
ele
dék
e...*

KASSZANDRA

Felpattan, kereng, vajákol. Minden trójainál trójaibb háború fenyeget...

ELEKTRA

Akkor már inkább az én Pyladesemnek hiszek! S Pyladesszel kánonban éneklő.

*...k
ell
a
bék
e,
kell
a
bék
e,
ha
a
bék
e
gic*

*cs
ma
dár
is
és
a
héj
ák
ele
dék
e.*

PYLADES

Közben már a következő szakasznál tart odafent.

*Túl
kell
éln
i
bár
mi
érá
t,
an
nyi
óra
t,
am
i
jár
na.
Jár
a
cső
rűn
k,*

*de
ola
jág
mé
gis
jut
az
Ar
ará
tra.*

ORESTES ÉS HERMIONE

Közben ők kezdték el ezt az apollói dalt a békéről, a giccsmadárról és Ararátról.

KASSZANDRA

A maga másikkal, fenyegető, agresszív zenéje szerint.

*A
pol
gár
ok
nak
szé
tro
had
az
ágy
uk.
Me
rt
féle
lmé
ben
mi
nd*

*ük
bev
izel*

*.
És
ál
má
ba
n is
csa
k
an
nyi
t
his
z el
ho
gy
vizi
vár
osb
an
kell
ene
k
víz
ágy
uk
...*

PYLADES

Odafönt, közben a kánonban ott tart.

*Els
öp
örn*

*i,
föls
öp
örn
i,
len
ni
ink
áb
b
utc
ase
prö
,
mi
nt
csa
k
öln
i,
öln
i,
öln
i
mi
nd
örö
kké
,
mi
nd
örö
ktö
l.
Ap
ánk
nak
vol*

t ez
a
dol
ga:
öln
i,
öln
i,
öln
i...

Valami ordítás. A katonák diadalordítása volna? Pylades elhallgatott.

Csend lett. Halálos csend.

PYLADES

Kapaszkodva, imbolyogva megjelenik a lépcsőn. Az álarc szájnyílásán hatolt be a nyíl a torkába, hozzászegedve így az álarcot a fejéhez. Szólni nem tud. Hang nem jön ki a száján. De int, hogy tovább, tovább! Vezényli, fél karral, az éneket, ahogy vánszorog, bukácsol lefelé.

És Pylades–Apolló intései nyomán muszáj ezt az iszonyú békedalt tovább énekelniük, kánonban – mint halottsiratót, mint diadalmi dalt, igen, diadalmi, csak azért is, ha zokogva is, aki nem bírja másként. Akinek Pylades int, ezzel az intéssel attól búcsúzik is. Menyasszonyától, barátjától, a fríg fiúktól is, Hermionétól. És aki intésére belekap a kánonba, az is búcsúzik. Mert ez a búcsújuk, hogy kiéneklék, amit torkára forrasztott Pyladesnek a nyíl vessző...

Egy-egy sor most külön értelmet nyer. Fenyegető lesz. Vagy megtelik felismeréssel. Ezek a sorok persze messze kihangzóak lesznek ebből a tépett kánonból... Most itt csak ezeket idézem:

...Ha a béke...

...ha a héják, eledéke.

...de olajág

mégis jut az Ararátra.

Túl kell élni bármi érá!

...mint csak ölni, ölni, ölni

mindörökké mindöröktől.

És persze a többi szakasz is szól, halkabban, fuldokolva vagy susogva.

– a fejére szögezett Apolló-álarc alatt talán boldog is a kánonnak ebben a kavargásában...

Az álarc legalábbis derűs, sugárzó arany-arcot mutat.

Már az utolsó előtti lépcsőn áll. Széttárja karját – talán csak nem szólani akar? De igen. Csend.

PYLADES–APOLLO

Iszonyú erőfeszítéssel próbálja kitépni a szájába, torkába fúródott nyílveszőt. Nem megy. Hát így próbál dalolni... De csak habos vér bugyborog ki a száján, s a szájából az álarc szájnyílásán. Sugárvérzés ennek az orvosi neve. Csak vér. De mégis! Valamit mond, ami csak úgy

érthető, hogy Orestes – akinek Pylades karja közé dőlt – vele susogja most. Ketten énekelnek megint. Az egyik hanggal, a másik vérsugárral.

ORESTES

Az összecsukszó Pyladest ölelve, vele együtt éneklő.

*Fo
gai
nk
köz
t a
vir
ág
is
vir
ág
dal
,
és
szir
ma
hul
l,
ha
fog
unk
kiv
eri
k...*

ELEKTRA

Sikoltva. Vegyétek már le róla az álarcot!

KASSZANDRA

Azt nem lehet. Oda van szögezve hozzá. Ez már az ő arca.

ORESTES

*Rázza a zokogás, de tartja a halott barátját, vállára csuklott arany álarcos feje. Mit apollóskodsz... mit apollóskodsz mindig, te hülye?... Mondtam; ugye mondtam?... Mondtam, hogy ne csináld... Látod? *Leteszi a földre. Úgy, hogy háttal nekitámasztja a holtat a falnak. Leül ő is melléje. Látod... látod... S látod, most már azt se fogjuk soha ebben a rövid bűdös életben megtudni, hogy Pylades apollóskodott-e ott fent az álarc alatt vagy Apolló isten kísért engem ilyen hűségesen Pylades testébe bújva.**

ELEKTRA

*Odaguggol melléjük. Megemeli Pylades kezét, az erőltlenül visszahanyatlík. Hány percig voltál a vőlegényem? Számoltátok? *Leborul a földre. Ordít. Kasszandra! Kasszandra! Hol a jóstudományod? Nem tudsz olyan szörnyűséget mondani, amit most már el ne hinnék... Veri a földet. Jósolj!**

KASSZANDRA

Mereven bámul valami fix pontot. Iphigéniát megölte Agamemnon. Agamemnonot megölte Klytaimnestra. Klytaimnestrát megölte Orestes. Helénát megölte Pylades... Pyladest megölte Menelaos...

ELEKTRA

Ezt láttuk! A jövőt mondd!

KASSZANDRA

Azt mondtam! Ez a vérfolyó nem áll meg. Pyladest megölte Menelaos.

HERMIONE

Nemcsak őt. Menelaos mesterlövésze engem is eltalált. Tűsz vagyok. Az apám engem most halálra ítélt. Tudja jól a törvényt. Fogat fogért. Orestes, édesem, hajtsd végre az ítéletet. A legjobb barátodat gyilkoltatta meg az én apám.

ELEKTRA

És a nénje vőlegényét!

ORESTES

Persze, persze! *Felugrik. Előkeresi a kardját az ott heverő göncök közül. Egyszer-kétszer körbejár vele, s aztán megáll a nászra felvirágzott Hermione előtt.* Ne félj, van már rutinom... Gyilkológép lettem. Sorra megölöm azokat a nőket, akiket szeretek... Még Elektrát is, kis híja... *Nevet.* Összetévesztettem egy erynisszel...

ELEKTRA

Kasszandra felé. Mi vagyunk a bosszú istennői. Örülsz az új Trójának, száműzött trójai királylány?

KASSZANDRA

A vérfolyó nem áll meg, Hermionét most megöli Orestes.

ORESTES

Muszáj Kasszandrának hinni? Apolló azt akarta, hogy ne higgyünk neki... Hermione, menj el! *Eldobja a kardját.* Nincs fogat fogért. Mondd meg apádnak, hogy füttyülök Trójára. *Füttyül.*

HERMIONE

Szeretnék itt maradni. Veletek.

ORESTES

De édesem! Ennek a világnak csináljunk gyereket? *Leveti magát oda, ahol a dráma elején feküdt a földön.* Menj! Menj! Menj! Menj!... *Rázza a zokogás.* Ne is lássalak!

Besötétedett.

HERMIONE

Vállára a fríg szolgák ráterítik a királynői köpenyt. Talán sikerül túlélnem a görög királylányok átlagkorát. Akkor még

szülhetek is. Nem mindegy, hogy milyen világnak... *Nagyon csendesen énekelve megy el.*

A fríg szolgák úgy követik, mint a kiskutyák, akik nem tudják, hogy nem fogják-e elkergetni őket.

HERMIONE

*Or
est
es
ma
gva
má
r
mé
he
mb
e
zár
va,
Pyl
ade
st
is
ugy
an
ott
hor
doz
om.
Le
het
jöv
end*

őnk
Ele
ktr
a-
rok
on,
ha
arc
unk
ról
leh
ull
a
szi
nés
z-
lár
va,
és
tisz
tán
is
leh
etü
nk
bol
do
gok
.
A
sza
ba
dsá
gró
l
tan
ult
am

ezé
jjel
,
a
sza
ba
dsá
g
feh
ér
fal
on
feh
ér
jel,
a
sza
ba
dsá
g
hát
leo
lva
sha
tatl
an,
am
itől
ma
jd
az
öle
m
kett
épa
tta
n,
s

aki
t
sik
olt
va
vil
ágr
a
hoz
ok
...

Hermione eltűnt az éjszakában, de énekel tovább, és már nem is egyedül. Egy-egy tiszta hang viszi a szót, egy-egy sor erejéig.

Kel
la
vár
os,
kell
a
vár
os.
Me
gta
nul
ni
elfe
led
tük,
ho
gy
a
sár
is,
ho

*gy
a
vér
is,
mo
sha
tná
tisz
tár
a
test
ünk*

*.
Tró
ja,
Pá
ris*

*—
kell
ma
dár
is,
lev
egő
be,
aki
röp
pen*

*,
ha
a
vár
os,
ha
a
vár
is
elm*

*ara
dn
a
má
r
mő
gőt
tem
...*

Sötét van. Sötét árnyékok állnak ki megint, lámpást gyújtanak.

Csend.

ORESTES

Milyen csend lett.

ELEKTRA

Most ment le a nap.

ORESTES

Fázom... Mondd, Elektra: igaz volt?

ELEKTRA

Mi?

ORESTES

Vagy csak álmodtam?

ELEKTRA

Mit?

ORESTES

Valami emlék játszik vele. Hangsúlyosan mondja. Fá-zok. Csend.
Olyan ez nekem, mintha a tárgyalás nem is ma lett volna,
hanem hetekkel ezelőtt. Mit tudom én? Hat héttel ezelőtt.

ELEKTRA

Drágám, de hisz lehet, hogy hat héttel ezelőtt volt.

ORESTES

Érzik az égett szag a levegőben.

ELEKTRA

Mást is égethetnek.

ORESTES

Kit?

Nesztelenül bejön Kasszandra, két kezében két pohár, leteszi eléjük. Nézi őket.

ELEKTRA

Kit?... Minket?... *S darálni kezdi magában, mint valami babonát.* Nincs a földnek annyi kínja, mit az ember el ne bírna. Nincs a...

ORESTES

Felült. Nyitott szemmel bámul maga elé.

KASSZANDRA

Súgva Elektrának. Ne zavar! A Fialatok Városáról fog ő majd álmodni nekünk az örök sötétségben...

Messziről hallatszik az ének. Hermione énekel, de mintha Pylades hangja is hallatszódnék. Meg a Helénáé is.

ORESTES

De hiszen ez a mi szülővárosunk, Elektra. Ezen a téren szoktunk játszani. Minden ház kilincsét ismeri a kezem. –

„Isten hozott, Orestes” – mondják itt nekem. – „Kerülj beljebb,

Orestes!” – Ezzel várnak minket majd a küszöbön. *Fölemeli a poharát. Sívva. Te is, Elektra...*

Fény esik rájuk. Könnyben ázó arcaikra.

KASSZANDRA

Nagyon halkan, a családi sírkamrába invitáló vendéglátással. Isten hozott, Orestes... Isten hozott, Elektra...

Vége.